

Derleme Sözlüğü İle Tarama Sözlüğü'ndeki Bitki Adlarının Karşılaştırılması

Şeyma Borazan*

ORCID: 0000-0001-8881-9229

Öz

Türkçenin zengin söz varlığının önemli öğelerinden olduğu düşünülen bitki adları, Türk kültürünü tanımak açısından önemlidir. Çünkü Türkler, tabiatın bir parçası olan ve dilimizde önemli oranda yer tutan bitkilerden gıda olarak tüketimde, tedavide ve daha birçok alanda çeşitli şekillerde yararlanmışlardır. Derleme Sözlüğü 1932-1960 yılları arasında yurdumuzun farklı bölgelerinde halk ağzından sözlerin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Tarama Sözlüğü ise 1943-1957 yılları arasında yayınlanmış, 13. yüzyıldan günümüze kadar Türkiye Türkçesiyle yazılmış 227 eser taranarak oluşturulmuş Türkçe sözlerin sözlüğüdür. Yansıttığı ağız özellikleri açısından zengin olan ve kavram çeşitliliği ile dikkat çeken Derleme Sözlüğü Türkiye'nin kültür öğelerinin aynası olan bir çalışmadır. Tarama Sözlüğü ise Eski Anadolu Türkçesinin söz varlığını yansıtmaya bakımdan büyük önem taşır. Türk Dili ve Edebiyatı sahasında yapı taşı niteliğinde olan bu iki sözlük çalışmamıza kaynaklık etmektedir. Sözlü ve yazılı dilin kullandığı ortak bitki adlarındaki kesişen ve farklılaşan anlamların tespit edilmesi çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada Tarama Sözlüğü'nden yola çıkarak Derleme Sözlüğü'ndeki bitki adları taranmış, birbirleri ile karşılaştırılmış, elde edilen veriler bu iki sözlüğe yansıyan yönleriyle ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tarama Sözlüğü, Derleme Sözlüğü, Eski Anadolu Türkçesi, Söz varlığı, bitki adları

Gönderme Tarihi: 17/08/2019

Kabul Tarihi:25/09/2019

*Master Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, E-Posta: seymaborazan90@gmail.com

Comparison of the Plant Names at the Collected Dictionary and Dictionary of Scanned Works

Şeyma Borazan

ORCID: 0000-0001-8881-9229

Abstarct

Plant names which are considered as one of the prominent components proving the rich vocabulary of Turkish is critical for getting acquainted with the Turkish culture. Because Turks benefited from the plants -that are part of the nature and that cover a considerable place in our language- in many areas ranging from consumption as food to medicine and various other aspects. The Collected Vocabulary is composed of the collection of the words used by the people of different regions in our homeland between 1932-1960. Whereas, the Dictionary of Scanned Works published in 1943-1957 is the dictionary of Turkish words formed by scanning 227 literary works written in the Turkish of Turkey from the 13th century until today. Quite rich in terms of different dialects it reflects and drawing the attention with the diversity of concepts it contains, the Collected Dictionary is a work mirroring the cultural components of Turkey. On the other hand, the Dictionary of Scanned Works bears great importance since it reflects the vocabulary of the Turkish language of Old Anatolia. These two dictionaries that are regarded as milestones in Turkish Language and Literature will be the source of our study. The identification of coinciding and/ or differentiating meanings of the common plant names of the oral and written language forms the basis of our study. In this study, based upon the Dictionary of Scanned Works, the plant names in the Collected Dictionary were scanned, compared with each other and the data acquired is revealed with the characteristics of the plant names reflected to these two dictionaries.

Keywords: Dictionary of Scanned Works, Collected Dictionary, Old Anatolian Turkish, Vocabulary, Plant names

Received Date: 17/08/2019

Accepted Date: 25/09/2019

Сопоставление названий растений из толкового и краткого словарей

Резюме

Названия растений, которые считаются важными элементами богатого словарного запаса турецкого языка, также важны для знакомства с турецкой культурой. Потому что турки всегда использовали растения, являвшихся частью природы и занимавших важное место в языке, в качестве пищи, лекарства и других целей. Краткий словарь был создан в 1932-1960 годах путем сбора материала, то есть слов среди людей, проживающих в разных уголках нашей страны. Толковый словарь был опубликован в период с 1943-1957, этот словарь турецких слов, был составлен путем сканирования 227 произведений, написанных на турецком языке начиная с 13-го века до наших дней. Краткий словарь, который вобрал в себя особенности диалекта и богат разнообразием понятий, является зеркалом турецкой культуры. В свою очередь, толковый словарь имеет большое значение, так как он составлен из слов старого анатолийского турецкого языка. Эти два словаря являются основой турецкого языка и литературы. Целью данного исследования является определение пересекающихся и дифференцирующих значений общих названий растений, используемых в устной и письменной речи. В этом исследовании названия растений из толкового словаря были сопоставлены с их названиями из краткого словаря.

Ключевые слова: краткий словарь, толковый словарь, Старый Анатолийский турецкий, словарный состав, названия растений

Получено: 17/08/2019

Принято: 25/09/2019

Giriş

Dil, tıpkı onu oluşturup işleten beyin gibi, bugün bile birçok noktası aydınlatılamamış bulunan büyümlü bir düzendir.¹ Bozkır kültürünün kurucusu kabul edilen Türkler doğayla her zaman iç içe olmuş ve doğadaki unsurlara kutsallık atfetmişlerdir. Doğanın bir parçası olan bitkiler de Türkler için önem arz etmektedir. Türklerin gözlem yeteneğini kullanarak bitkilere ad vermesi ve günlük hayatta yeme-içme, hekimlik ve daha birçok çeşitli şekillerde hayatlarının her alanında bitkilerden yararlanmaları da bunu kanıtlar niteliktedir.

Türkçe bitki adları ile ilgili ilk bilgiler XI. yüzyılda Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılmış olan ve Türk dilinin ilk sözlüğü olarak kabul edilen “Divanü Lügat-it Türk”te bulunmaktadır.² Türkiye’de 9.000 kadar yabancı bitki türünün yetiştiği bilinmektedir. Buna karşılık Derleme Sözlüğü’nde yaklaşık olarak 3.000 kadar Türkçe bitki adı bulunmaktadır. Türkiye’de yetişen bitki türlerinden yaklaşık üçte birinin Türkçe adının bulunması, halkın bitkilere karşı olan yakın ilgisini açık bir şekilde göstermektedir.³ Bitkiye ad verilmesinde bitkinin kullanılışı, görünüşü veya yetiştiği yerin dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Hayvan adları da bitkilerin adlandırılmasında çok kullanılmaktadır. Bitki adı olarak en fazla ayı (Ayı gülü, Ayıkulağı) domuz (Domuz pıtrağı, Domuz turpu) gibi hayvan adlarına rastlanmaktadır.⁴ Bitkilere verilen Türkçe adlar, bölgelere göre büyük değişiklikler göstermektedir. Bu durum halen Anadolu’da kullanılan bitki adlarının değişik kökenli olduğunun bir kanıtıdır. Yazı dilinin kalıcılığına ve değişmeye direnç gösterebilme gücüne rağmen, ağızların kaybolmaya karşı direnme gücü daha zayıftır. Bu yüzden ağızlardaki söz varlığının Derleme Sözlüğü ile toplanması ve bu çalışmaların devam etmesi büyük önem taşımaktadır. Ağızlar standart dilin etkisine uzak olduğu için eski biçimleri onlarda görebiliyor, geleneklerimizi, inançlarımızı, hayata bakışımızı onlarda bulabiliyoruz. Tarama Sözlüğü ise Derleme Sözlüğünden farklı olarak 13. yüzyıldan günümüze uzanan Batı Türkçesiyle yazılmış 227 eserden taranan ve bugün

¹ Doğan Aksan, “Anlambilim ile İlgili Alanlar ve Türkçe”, *A.Ü Tömer Dil Dergisi*, sy. 16 (1994): 118.

² Turhan Baytop, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015, 6.

³ Baytop, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, 5-6.

⁴ Baytop, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, 9.

kullanılmayan ya da anlamı, şekli değişik olarak kullanılan Türkçe sözlerin sözlüğü olması yönüyle kıymetlidir⁵. Biz de Tarama Sözlüğü'ndeki bitki adlarının Derleme Sözlüğü'nde ne ölçüde görüldüğünü ortaya koymayı hedefledik. Derleme sözlüğü ile Tarama Sözlüğü'ndeki bitki adlarının karşılaştırılması adlı bu makalenin amacı, Tarama Sözlüğü'nde yer alan öğelerden olan bitki adlarını ayrıntılı ve sistemli bir inceleme ile belirlemek ve Derleme Sözlüğü'ndeki bitki adları ile karşılaştırarak ortaklık gösteren söz varlığını tespit etmektir. Tespit edilen ortak bitkilerdeki ortak anlam kullanımına işaret ederek aynı zamanda sözlü dilin ve Eski Anadolu Türkçesini yansıtan yazılı dilin birbirlerine olan yakınlığını/ uzaklığını belirlemektir. Bu çalışma Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan bitki adlarının kaçının bugün ağızlarda yaşadığının görülmesi açısından önem taşımaktadır.

Yöntem

Çalışmamızda Tarama ve Derleme Sözlükleri'nde yer alan bitki adları taranmış bundan sonra, elde edilen veriler alfabetik sıra ve cilt sırasına göre düzenlenmiştir. Bir sonraki aşamada ise tespit edilen bitki adları birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Çalışmamızda tekrara düşmemek için yazılışları farklı anlamları aynı olan bitki adlarını madde başlarında parantez içine alarak alt alta gösterilmiştir. Örn:

(Tar. bir yidim): Alıç.

(Tar. hıluç): Alıç.

Tarama Sözlüğünü esas aldığımız bu çalışmada birden çok anlamı olan bitki adlarını, Türkiye Türkçesinde karşılığı olan anlamlarını esas alarak tek bir başlık altında toplanmıştır. Örn:

Yakı otu

(Tar. kindıra): Saz nevinden bir ot hasır otu. (sf, 2492)

(Tar. yakı otu): Kindıra ve hasır otu denilen bir saz. (sf, 4219)

En son aşamada ise Eski Anadolu Türkçesini yansıtan Tarama Sözlüğü'nden elde edilen verilerin ağızlarda ne ölçüde korunduğu, Derleme Sözlüğü'nde hangi şekillerde görüldüğü ve bu alandaki sayısal veriler değerlendirilmiştir.

Derleme Ve Tarama Sözlüğü'ndeki Bitkiler

---

⁵ Erdem S, "Derleme ve Tarama Sözlükleri'ndeki Ortak Maddelerin Karşılaştırılması (FİİL)", Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2011, 17.

Acur

(Tar. acur-acır): Hıyar gibi ve hıyardan büyük sert bir meyvadır.⁶

DER. Acır (Acar (IV) -1; accor, acırgıcır, acir -1, 2; acor (1), acur (1) -1, 2, 7; acure, acuruk): 1 Buruşuk kabuklu, üzeri ince çizgili, boz renkli bir çeşit uzun hıyar. (Çiftlik, Burhaniye, İncesu, *Dinar, -Af.; Yakaköy, Gelendost, Senir, İlyas, *Keçiborlu, -Isp.; Çerçin, -Brd.; *Buldan ve köyleri, Ekse, *Çal, Darıveren, Acıpayam, Sarayköy köyleri, *Çivril ve çevresi -Dz.; Sürez, Alamut, Eymir, *Bozdoğan, *Nazilli, Tepecik -Ay.; Poyracık *Kınık, *Ödemiş ve çevresi -İz.; *Edremit -Ba.; *Sivrihisar, Bozan -Es.; *Safranbolu -Zn.; Karagöz, Kabağaç, *Afşin -Mr.; *Antakya -Hat.; *Zara -Sv.; *Hacıbektaş -Nş.; *Ermenek köyleri, *Karaman, Doğanbey *Beyşehir -Kn.; -Ada.; Erenyaka *Akseki, Çomaklı *Korkuteli -Ant.; Yakabağ *Fethiye, *Marmaris köyleri -Mğ.;

[acar (IV) -1]: (Yassıvıran, *Senirkent -Isp)

[accor]: (Selah *Kızıltepe -Md.;

[acırgıcır]: (Bahçeli *Bor -Nğ.;

[acir -1]: (*Kilis -Gaz.;

[acor (1)]: (-Çr.)

[acur (1)-1]: (*Dinar köyleri -Af.; *Gelendost, İleydağı *Uluborlu, İlyas *Keçiborlu, Atabey, Aliköy, -Isp.; Güney, Çuvallı *Yeşilova, Akyaka -Brd.; *Çal, İğdir *Çivril -Dz.; Sasallı Menemen, Özbek *Urta -İz.; *Alaşehir köyleri, Dombay *Salihli, *Akhisar, *Turgutlu -Mn.; *Edremit -Ba ve çevresi; Fili Biga, *Gelibolu -Çkl. -Brs.; -Es.; Engiz *Bafra -Sm.; *Merzifon köyleri -Ama.; *Zile Erbaa -To.; Bayadı -Or.; Gölve *Şebin Karahisar -Gr.; *Erciş -Vn.; -Md.; -Dy.; *Kilis -Gaz.; Güneş Divriği, Tekerahma *Gürün, *Zara -Sv.; Ky.; -Nğ ve çevresi; *Ermenek, Doğanbey *Beyşehir, Sille, -Kn.; -Ada *Silifke, *Mersin, -İç.; *Marmaris, *Milas, -Mğ.;

[acure]: (*Şerki Karaağaç -Isp.)

[acuruk]: (*Sağırköy *Yalvaç -Isp.)⁷

DER. Acur (I) 1. [→acır -1] 2. [→acır -2] 3. Sarı üzeri çizgili büyük hıyar. (*Düzce -Bo.) 4. Sarı renkli, uzun bir çeşit kavun. (Bergaz *Ezine -Çkl.) *5. Ham

⁶ Tarama Sözlüğü, c.1, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009, 9.

⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009, 51.

kavun. (*Lalapaşa –Ed.) 6. Büyümemiş karpuz. (-Dy.) 7. [→acı -3] 8. Bir çeşit pancar otu. (*Uluşiran Şiran -Gm.)⁸

DER. Ancur: Bir çeşit hıyar, acur. (*Siverek *Viranşehir -Urfa.)⁹

DER. Éccur [ecir (IV)]: Üzeri tüylü ve tüysüz iki türü olan bir çeşit hıyar, acur. (*Antakya –Hat.)¹⁰

DER. Gıcır (V): Bir çeşit salatalık, acur. (*Alaşehir –Mn.)¹¹

DER. Şenhıyar: Acur. (*Lapseki –Çkl.; -Kn.)¹²

Ağaç diken

(Tar. Çöğür): Ağaç diken, çalı.¹³

DER. Veri bulunamadı.

Ağaç kavunu

(Tar. Ağaç kavunu): Turunç.¹⁴

DER. Acı ekşi: 1. Turunç. (Bozyazı, *Anamur –İç. Ant.) 2. Limon (*Anamur –İç.; Mahmutseydi, *Alanya -Ant.)¹⁵

Ağu kunduz

(Tar. ağ kunduz): Aksırdıcı bir ot.¹⁶

DER. Veri bulunamadı.

Ahlat

(Tar. dağdağan ağacı): Karaağaç, çitlenbik ağacı; ahlat ağacı.¹⁷

DER. Ablak (3): Yaban armudu, ahlat. (Körküler *Yalvaç -Isp.) 4) İyice kararmamış, olgunlaşmamış üzüm. (*Kilis -Gaz.)¹⁸

DER. Ağlat: Dağlarda yetişen ve meyvası yenen bir çeşit ağaç, ahlat. (*Zile -To.)¹⁹

DER Acık (III): (→acalma) 2) Yaban armudu, ahlat. (*Bergama –İz.; Cumayanı Zn.)²⁰

⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 55.

⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 255.

¹⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 1659

¹¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 2028.

¹² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 3672.

¹³ Tarama Sözlüğü, c.1, 943.

¹⁴ Tarama Sözlüğü, c.1, 27.

¹⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 45.

¹⁶ Tarama Sözlüğü, c.1, 59.

¹⁷ Tarama Sözlüğü, c.1, 967.

¹⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 24.

¹⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 101.

DER Ahlet, ahlet: Yaban armudu, ahlat. (Uluşiran *Şiran Tekke Haşara, - Gm.; Genek Yatağan –Mğ.)²¹

DER. Aklap: Dağ armudu, ahlat. (Küçükkabaca, *Uluborlu, Sücüllü, Yarıkkkaya, *Yalvaç, -Isp.; Argıthanı *İlgın -Kn.)²²

DER. Alfata [alhat]: Yabani armut, ahlat. (Gölcük *Tefenni –Brd.; Çandarlı *Bergama –İz.; Pelitköy, Karaağaç *Burhaniye –Ba; *Mustafakemalpaşa –Brs.; *Kandıra –Kc.)²³

DER. Bazık: Yaban armudu, ahlat. (Kemaliye Ml.)²⁴

DER. Çakal armudu: Yabani armut, ahlat. (*Marmaris –Mğ.; *Kaş –Ant.)²⁵

DER. Çöğür: 3) Ahlat ağacı. (Çuvallı *Yeşilova –Brd.; -Dz.; *Bozdoğan, Toygar *Nazilli -Ay.; Yeniköy –Ba.; Yerkesik –Mğ.)²⁶

DER. Dağ armıdı: Yabani armut, ahlat. (*Bor –Nğ.)²⁷

DER. Digdigan: Çitlembik ağacı. (*Ermenek –Kn.)²⁸

DER. Garageç: Karaağaç. (Başpınar *Tefenni –Brd.)²⁹

DER. Gargeç: Karaağaç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)³⁰

DER. Hahlat: Yabani armut. (Karaözü *Gemerek –Sv.)³¹

DER. Halfat: Yabani armut. (Kerem *Burhaniye –Ba.; Fadılca –Mğ.)³²

DER. Haliç (II): Yabani armut. (-Uş.)³³

DER. Karageç: Karaağaç. (-İz.)³⁴

DER. Lüzi: Karaağaç. (Bırastık –Ezc.)³⁵

Akça kavak

(Tar. akça kavak): Bir cins kavak, söğüt.³⁶

²⁰ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 48.

²¹ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 132.

²² Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 158.

²³ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 212.

²⁴ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 587.

²⁵ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1041.

²⁶ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1282.

²⁷ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1323.

²⁸ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1482.

²⁹ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1918.

³⁰ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1923.

³¹ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2252.

³² Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2259.

³³ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2260.

³⁴ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2644.

³⁵ Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3097.

³⁶ Tarama Sözlüğü, c.1, 70.

DER. Akça kavak: Gövdesi ve yaprakları kavağa benzeyen bir çeşit ağaç, beyaz kavak. (Alanlı –Ay.; -Kü)³⁷

Ak mantar

(Tar. ak mantar): Beyaz küçük bir çeşit mantar.³⁸

(Tar. yelli mantar): Göbelek, ak mantar.³⁹

DER. Ağ mantar: Bir çeşit mantar. (Dodurga *Artova –To.)⁴⁰

DER. Akkulak: Beyaz mantar. (*Bergama –İz.)⁴¹

Ak ot

(Tar. ak ot): Haşhaşın bir çeşidi.⁴²

DER. Veri bulunamadı.

Ak asma

(Tar. Ak sarmaşık): Evren gülü, bin kulaç ve ak asma da denilen, sarmaşık.⁴³

DER. Akasma: Bir çeşit beyaz çardak gülü. (Bandırma -Ba.)⁴⁴

Andız

(Tar. andız- anduz): Kökü ilaç olarak kullanılan bir bitki, raziyane.⁴⁵

(Tar. eğir): Andız.⁴⁶

DER. Andız (I) [Anduz II]: Kırdı yetişen bir çeşit ot ki nezleyle karşı kökü toz haline getirilip buruna çekilir.⁴⁷

Andız ağacı

(Tar. anduz ağacı): Yabani servi.⁴⁸

DER. Andız (I) [Anduz II]: 2 Selvi ağacı. (-Ant. -Mğ. Köyleri; Kıbrıs)⁴⁹

Alıç

(Tar. bir yidim): Alıç.⁵⁰

³⁷ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 146.

³⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 74.

³⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.6, 4505.

⁴⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 105.

⁴¹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 156.

⁴² *Tarama Sözlüğü*, c.1, 74.

⁴³ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 74.

⁴⁴ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 140.

⁴⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 149.

⁴⁶ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1395.

⁴⁷ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 261.

⁴⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 150.

⁴⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 261.

⁵⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 609.

(Tar. ıhalu): Alı. ⁵¹

DER. Akalı: Dağlarda yetişen yabancı ve dikenli bir ağacın meyvası; alı.

(Ekşe *al –Dz.) ⁵²

Arap mantarı

(Tar. domalan): Arap mantarı, keme. ⁵³

DER. Veri bulunamadı.

Arhun ağacı

(Tar. arhun ağacı): ulhaların bezi dokuduka üzerine saldıkları ağaç, selmen. ⁵⁴

DER. Veri bulunamadı.

Aş İnciri

(Tar. aş inciri): Küçük cins incir. ⁵⁵

DER. Veri bulunamadı.

At kasnısı

(Tar. at kasnısı): Bir çeşit zamk veren bitki. ⁵⁶

DER. Veri bulunamadı

Ayçiçeği

(Tar. Günebakan): Ayçiçeği. ⁵⁷

DER. Avgun (III) [avđun (I)]: Ayçiçeği. (-r.; Çoğulhan *Afşin –Mr.)

[Avđun (I)]: (-r.) ⁵⁸

DER. Aydede: Ayçiçeği (Merzifon *Zara –Ama.) ⁵⁹

DER. Aydın (II) [Aydın ieğ, aydın çiçeği, aydın gülü, aygın çiçeği, aygün, aygün aşığı, aygün ieği : Ayçiçeği. (Ayaş –Ank.)

[Aydın ieğ]: (-Es.)

[Aydın ieği]: (Kesme *Divriği –Sv.)

[Aydın gülü]: (*Zara –Sv.)

[Aygın ieği]: (ayırlı *Haymana –Ank.)

⁵¹ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1896.

⁵² *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 137.

⁵³ *Tarama Sözlüğü*, c.2, 1208.

⁵⁴ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 193.

⁵⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 265.

⁵⁶ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 275.

⁵⁷ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1869.

⁵⁸ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 389.

⁵⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 411.

[Aygün]: (-Sv.)

[Aygün aşığı]: (Diktaş *Divriği -Sv.)

[Aygün çiçeği]: (Telin *Gürün -Sv.)⁶⁰

DER. Çöplöv: Ay çiçeği. (Kadıçiftliği *Taşköprü -Ks.; Karaçay aşireti *Kadınhanı -Kn.)⁶¹ DER. Devramber: Ayçiçeği. (-Krş. ve çevresi)⁶²

DER. Gündoğdu [gündöndü]: Ayçiçeği (Yeniköy -Ba.)

[gündöndü]: (Eldirek *Fethiye -Mğ.)⁶³

DER. Gune tapan: Ayçiçeği. (*Ermenek -Kn.)⁶⁴

DER. Günaşığı [günaşığ, günaşık, günburnu (I), günçiçeği -2, güneşık, güneşik]: Ayçiçeği. (*Eğridir, Yassören, Uluğbey *Senirkent -Isp.; Güney *Yeşilova, Çamköy, *Göhlisar -Brd.; *Acıpayam, Hırka *Tavas, Beylerli -Dz.; -Mn.; Dikilitaş *Beşiktaş -Ist.; -Çr.; -Kn.; *Bodrum, *Milas Yerkesik -Mğ.)

[günaşığ]: (-Brd.)

[günaşık]: (*Dinar -Af.; -Brd.)

[günburnu (I)]: (Eşke *Divriği -Sv.)

[günçiçeği (II)]: (*Erciş -Vn.; Kesirik -El.; Davulku *Hekimhan -MI.)

[güneşık]: (Hadım -Kn.)

[güneşik]: (Beypazarı -Ank.)⁶⁵

DER. Güneş çiçeği: Ayçiçeği. (-Ezm.)⁶⁶

DER. Simişka: Ayçiçeği. (-Kr.)⁶⁷

DER. Şaggalğan: Ayçiçeği. (*Cenciğe Ezc.)⁶⁸

DER. Şamşak: Ayçiçeği. (Ravli *Çubuk -Ank.)⁶⁹

DER. Şemşamer (I): Ayçiçeği. (Çepni *Gemerek -Sv.; *Çayıralan -Yz.; -Ky.)⁷⁰

DER. Vardıyan: Ayçiçeği. (*Güneyce -Rz.)⁷¹

⁶⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 412.

⁶¹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1290.

⁶² *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 4486.

⁶³ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2153.

⁶⁴ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2196.

⁶⁵ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2224.

⁶⁶ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2228.

⁶⁷ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3639.

⁶⁸ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3735.

⁶⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3744.

⁷⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3762.

⁷¹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4093.

Ayıld ağacı

(Tar. ayıld ağacı): Tohumu şehveti kesmek için kullanılan bir bitki, beş-parmak.⁷²

DER. Acı ayıt: Kırlarda ve tarlalarda kendiliğinden biten ve hoş kokulu pembe çiçekleri olan küçük ağaç, hayıt. (Kemaliye, *Alaşehir –Mn.)⁷³

DER. Ayıt (I): Agnus Castus, küçük, ince, yapraklı, kokulu, mor, mavi çiçekli, düzgün dallarından sepet örülen, halk indinde kutsal sayılan bir ağaç. (*Sarayköy ve köyleri, *Çal köyleri, Kızılcıca *Tavas, Çıtak *Çivril –Dz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; Kadıköy *Bigadiç, -Ba.; Küçükkuşu *Ayvacık –Çkl.; *Torul köyleri –Gm.; -Kn.; *Gülner köyleri, *Silifke –İç.)⁷⁴

Ayva

(Tar. hayva): Ayva.⁷⁵

DER. Ava, Āva (II): Ayva. (İsabeyli *Nazilli –Ay.)⁷⁶

DER. Hayva: Ayva. (-Yz. ilçe ve köyleri)⁷⁷

Badem

(Tar. bayam): Badem.⁷⁸

DER. Adıyaman: Badem. (Karakaya –Ky.)⁷⁹

DER. Bayam: [boyam]: Badem. (Yeşilgöz *Güdül –Ank.)

[boyam]: (*Güdül ve köyleri –Ank.)⁸⁰

DER. Payam: Badem. [paya (I), payem, piyam (I), poyam]: (Çığrı *Dinar – Af.; *Gelendost –İsp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; *Yukarıseyit *Çal, Çöplü, *Çivril Honaz, Söğüt –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Torbalı –İz.; Uncuboz *Gördes –Mn.; Osmanlı Yeniköy –Ba.; Saraycık, Çırpılar *Bayramiç –Çkl.; Maksem –Brs.; -Kü.; Tokat –Es.; Aşağıkayı *Tosya -Ks.; Gümüşhacıköy –Ama.; *Bulancak-Gr.; *Erciş –Vn.; -Dy.; Harput *Ağın, -El.; *Arapkir -Ml.; *Kilis, – Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Karamdere,

⁷² Tarama Sözlüğü, c.1, 317.

⁷³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 45.

⁷⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 421.

⁷⁵ Tarama Sözlüğü, c.3, 1907.

⁷⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 374.

⁷⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 4518.

⁷⁸ Tarama Sözlüğü, c.1, 465.

⁷⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4408.

⁸⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 4451.

Aliuşağı *Şereflikoçhisar –Ank.; *Alanya, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Ula,
*Bodrum, *Marmaris –Mğ.; -Ed.; Büyükkararlı *Hayrabolu –Tk.)

- . [paya (I)]: (-Kn.)
- . [pâyem]: (-Bt.)
- . [piyam (I)]: (-Çkl.)
- . [poyam]: (Akdere *Çal –Dz.)⁸¹

Balık öldüren

(Tar. balık öldüren): Sarı sütleğen denilen bitki.⁸²

DER: Veri bulunamadı.

Balık sütleğeni

(Tar. balık sütleğeni): Sarı sütleğen denilen bitki.⁸³

DER: Veri bulunamadı.

Barsama

(Tar. marsama-varsama): Yaprakları nane gibi güzel kokulu olup bazı yemeklere konan bir bitki, barsama.⁸⁴

DER. Barsamba: Geniş ve yeşil yapraklı, hoş kokulu bir çiçek. (Yukarıseyit Çal -Dz.)⁸⁵

DER. Marsıma: Yerden 20 cm yükselen nane gibi kokan, ceviz yaprağından iri yapraklı bir ot. (*Keçiborlu –Isp.; *Gediz –Kü.)⁸⁶

Beğ borkü

(Tar. beğ borkü): Bostan güzeli, kadife, horuz ibiği de denilen çiçek.⁸⁷

DER: Veri bulunamadı.

Buğday

(Tar. ekin): Buğday.⁸⁸

DER. Buğda : [bağda (II), bıyday, bıydey, bıda, boğda, buğdey buğdı, bulday, buldey, buyda, buyday, buyde, buydey, buydiy, büydey]: Buğday. (Nefsiköseli *Görel –Gr.; *Şenkaya, Taşburun *İğdir –Kr; Kırıkhan, Amik, Gavurdağı, *Antakya, -Hat.; *Divriği –Sv.; -Ada.)

⁸¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3416.

⁸² Tarama Sözlüğü, c.1, 391.

⁸³ Tarama Sözlüğü, c.1, 391.

⁸⁴ Tarama Sözlüğü, c.4, 2797.

⁸⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 535.

⁸⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3131.

⁸⁷ Tarama Sözlüğü, c.1, 480.

⁸⁸ Tarama Sözlüğü, c3, 1408.

- [Bağda (II)]: (-Tr. ve köyleri)
[Bıyday]: (Akçaşehir, Hacıahmet *Düzce -Bo.)
[Bıydey]: (*Malkara -Tk.)
[Bıda]: (Ağa Üskübi *Düzce -Bo.)
[Boğda]: (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)
[Buğdey]: (Hisarardı *Yalvaç -Isp.)
[Buğdî]: (*Anamur –İç.)
[Bulday]: (-Isp.)
[Buldey]: (-Esk.)
[Buyda]: (Taşoluk *Göksun -Mr.)
[Buyday]: (*Düzce -Bo.; Daniçman *Fatsa –Or.)
[Buyde]: (Genek *Yatağan -Mğ.)
[Buydey]: (Oğuz *Acıpayam -Dz.)
[Buydiy]: (Orhana Anamur –İç.)
[Büydey]: (*Bartın –Zn.)⁸⁹

Burçak

(Tar. küşne): Burçak.⁹⁰

DER. Burçalak [burçak (I), burcalah, burcalak, burcalık, burçağ, burçalıh]:

1) Burçak. (Hasanpaşa –Brd.; Tekkeköy –Dz.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; Bozan –Bozan –Es.; Kızılviran, *Ermenek –Kn.; *Mersin köyleri –İç.)

- [burcak (I)]: (Gökçeyalı -Brd.)
[burcalah (I)]: (*Bayburt, *Sarıkamış, *Selim –Kr.)
[burcalak (I)]: (-Ağ.)
[burcalık (I)]: (-Çr.)
[burçağ (I)]: (Hayati *Erbaa –To.)
[burçalıh (I)]: (*Mucur –Krş.)⁹¹

DER. Furçak: Burçak. (İncekum *Silifke –İç.)⁹²

DER. Küşne [köşne, -2 küşne]: Burçak. (Alişar *Merzifon –Ama.; *Bayburt –Gm.; -Kr.; *Bayburt –Gm.; -Kr.; -Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Hozat –Tn.; -El.; *Arapkir MI.; *Nizip –Gaz.; Varyanlı *Afşin –Mr.; *Reyhanlı, *Antakya

⁸⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 780.

⁹⁰ Tarama Sözlüğü, c4, 2778.

⁹¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 795.

⁹² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1879.

–Hat.; Birestik *Divriği, *Kangal –Sv.; *Kaman –Krş.; Mustafabeyli *Bahçe,
*Kadirli –Ada.)

[köşne]: (-Çkr.)

[kuşne]: (*Şebinkarahisar –Gr.; *Ağın –El.; Hacıilyas
*Koyulhisar –Sv.)⁹³

DER. Purcak: Burçak bitkisi. (-Dz; Bozdoğan –Ay; Peşman *Daday, Ağlı
Küre -Ks.)⁹⁴

Ceviz

(Tar. koz): Ceviz.⁹⁵

DER. Cevüz: Ceviz. (-Sm.; *Erbaa –To.; Salman *Akkuş –Or.)⁹⁶

DER. Coğuz: Ceviz. (Ersis *Yusufeli –Ar.)⁹⁷

DER. Coz (VI): Ceviz. (Hayati *Erbaa –To.)⁹⁸

DER. Cövüz: [cöğüz, cöyüz, cöz (I)]: Ceviz. (Kıbrısçık *Düzce –Bo.;
Aliköy *Çaycuma –Zn.; *İğdır –Kr.)

[cöğüz]: (*Safranbolu –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.)

[cöyüz]: (İrişli *Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[cöz]: (Piraziz –Gr.)⁹⁹

DER. Gaz (IV): Ceviz. (Yerkesik –Mğ.)¹⁰⁰

DER. Goz (II) [gos]: Ceviz. (Çandır *Sütçüler Isp.; *Balya ve köyleri –Ba.;
*İğdır –Kr.; *Nazimiye *Tn.; Kesme *Divriği –Sv.; Çomaklıdede *Korkuteli –
Ant.)

[gos]: (*Milas –Mğ.)¹⁰¹

DER. Kakıl [kakkil]: Ceviz. (Samatya –Ist.)

[kakkil]: (-Bt.)¹⁰²

DER. Kaplıcaburgaz: Ceviz. (-Ks.)¹⁰³

⁹³ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3053.

⁹⁴ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3489.

⁹⁵ *Tarama Sözlüğü*, c4, 2686.

⁹⁶ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 887.

⁹⁷ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 995.

⁹⁸ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1004.

⁹⁹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1008.

¹⁰⁰ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1952.

¹⁰¹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2112.

¹⁰² *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2603.

¹⁰³ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2635.

DER. Koz (I) [kinez (II), könüz]: Ceviz. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; *Sarayköy –Dz.; Ayaş *Bergama –İz.; *Kırkağaç –Mn.; *Edremit –Ba.; *Bayramiç, -Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; -Bil.; *Gebze, *Gölcük.; *İzmit –Kc.; *Düzce –Bo.; -Ist.; -Ks.; -Çr.; -Tr.; *Siverek, -Ur.; *Kilis, Sam –Gaz.; *Pazarcık, *Göksun, Varyanlı, -Mr ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; -Ky ve çevresi; *Bor –Nğ.; Gavurdağı *Osmaniye, *Kozan –Ada.; İshaklar *Gülнар –İç.; *Akseki, *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; Ahiköy –Mğ.; *Kumbağ –Tk.; Kerkük)

[kinez (II)]: (-Ada.)

[könüz]: (Bahçeli *Bor –Nğ.)¹⁰⁴

DER. Kurutakırdak [kuruşakşak]: Ceviz. (-Ks.; -Ank.)

[kuruşakşak]: (*Haymana –Ank.)¹⁰⁵

DER. Yangak: Ceviz. (-El.; -Sv.)¹⁰⁶

Çadır çiçeği

(Tar. çadır çiçeği): Çadır şeklinde açan bir çiçek, paşa çadırı.¹⁰⁷

DER. Veri bulunamadı.

Çam fıstığı

(Tar. köknar içi): Çam fıstığı.¹⁰⁸

DER. Köner: Çam fıstığı ağacı ve meyvesi. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)¹⁰⁹

DER. Künar [küna, küner]: Çam fıstığı. (*Söğüt Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, *Karacasu –Ay.; Beydağı *Ödemiş, *Torbalı –İz.; Kasaba *Kaş –Ant.; *Bodrum –Mğ.)¹¹⁰

Çetük otu

(Tar. çetük otu-çetik otu): Kedinin çok sevdiği, kokusu sümbüle benzer bir ot.¹¹¹

DER. Veri bulunamadı.

Çınar ağacı

(Tar. sarı kavak-saru kavak): Çınar.¹¹²

¹⁰⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2945

¹⁰⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3014.

¹⁰⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4166.

¹⁰⁷ Tarama Sözlüğü, c2, 782.

¹⁰⁸ Tarama Sözlüğü, c4, 2691.

¹⁰⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2960.

¹¹⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3037.

¹¹¹ Tarama Sözlüğü, c2, 873.

DER. Biladan, bilādan [beladan, biladın, bilādin, biledan, bulada, (II), buladan]: Çınar ağacı. (Davdas, Uğurlu *Ermenek, *Hadım –Kn.; Karadere *Gündoğmuş, Güzelsu *Akseki –Ant.)

[beladan]: (Mahmatsaydı *Alanya –Ant.)

[biladın]: (Yapıntı *Mut –İç.)

[bilādin]: (Kalınağıl *Hadım *Ermenek, *Karaman, -Kn.)

[biledan]: (Görmel *Ermenek –Kn.)

[bulada]: (Namrun (II) *Tarsus –İç.)

[buladan]: (*Tarsus Belenkeşli –İç.)¹¹³

DER. Çaymığ: Çınar ağacı. (-Tk.)¹¹⁴

DER. Çaynuğ: Çınar ağacı. (-Tk.)¹¹⁵

DER. Çilbirtir: Çınar ağacı. (Serik *Abdurrahmanlar -Ant.)¹¹⁶

DER. Çiynar: Çınar ağacı. (Ağlasun –Brd.; Çeltikçi –İç.)¹¹⁷

DER. Gavak [gavaḥ (I)]: 2) Çınar ağacı. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)¹¹⁸

DER. Gavlağan [gavlan]: Çınar ağacı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; -Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Yalıköy –Or.; Süme *Bulancak –Gr.)

[gavlan]: (*Düzce –Bo.)¹¹⁹

DER. Kafak: Çınar. (Çavuşbucağı *Silifke –İç.)¹²⁰

DER. Kalabak (IV): Çınar ağacı. (Dereli *Ulus –Zn.)¹²¹

DER. Kavlağan: [kavlaan, kavlağın, kavlan]: Çınar ağacı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Devrek, *Safranbolu –Zn.; -Sm.; *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama. Dereköy –To.; Kuzköy *Ünye –Or.; -Gr.; *Vakfikebir –Tr.; *Bayburt –Gm.; Çakıllı *Vize –Krk.)

[kavlaan]: (-Sm.)

[kavlağın]: (*Safranbolu –Zn.; - Ama.; Sm.)

¹¹² Tarama Sözlüğü, c5, 3315.

¹¹³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 689.

¹¹⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1098.

¹¹⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1098.

¹¹⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1214.

¹¹⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1251.

¹¹⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1937.

¹¹⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1939.

¹²⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2592.

¹²¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2608.

[kavlan]: (Ahmetçe *Ayvalık –Ba.; *Kandıra –Kc.;
*Düzce, Elemen –Bo.; *Akyazı –Sk.; –İst.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Sn.; –Sm.;
*Nizip –Gaz.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)¹²²

DER. Piladan: Çınar ağacı. (*Anamur –İç.)¹²³

Çitlenbik

(Tar. beneviş): Çitlenbik.¹²⁴

(Tar. cedene): Çitlenbik.¹²⁵

(Tar. çatlağuş, çatlakuş-çitlamuk): Çitlenbik, menengiş.¹²⁶

(Tar. meneviş-meneğiş): Çitlenbik.¹²⁷

DER. Çatlakoç: Melengiç ağacının tohumu. (-Kn.)¹²⁸

DER. Çetlemik: [çetlemük, çetlenbik, çetlenbuk]: Çitlenbik. (*Savaştepe ve köyleri –Ba.)

[çetlemük]: (*Safranbolu –Zn.)

[çetlenbik]: (*Merzifon –Ama.)

[çetlenbuk]: (*Maçka –Tr.)¹²⁹

DER. Çıtlık (I) [cıtlık(III), çitlak, (X), çitlak ağacı, çıtlık sakızı, çıtmık (III), çitnıh, çitnık]: 1) Çitlenbik. *Dinar –Af.; Beki *Karahallı –Uş.; Ataköy –İsp.; Başpınar *Tefenni, Çerçin –Brd.; Yukarıseyit, İsabey, *Çal, Karahisar *Tavas –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş *Tire –İz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; –Kn; *Mut, Uzuncaburç Silifke –İç.; Ceylan Köyceğiz –Mğ.)

[cıtlık(III)]: (Bağlıllı *Eğridir –İsp.)

[çitlak ağacı]: (*Bodrum –Mğ.)

[çıtmık (III)]: (Doğanbey *Beyşehir –Kn.)

2) Sakız ağacının meyvesi, menengiş. (Dikici *Dinar –Af.; *Sarayköy ve köyleri, Bereketli *Tavas –Dz.; Alanlı –Ay.; –Sv.; *Karaman, *Hadım, *Ermenek, *Pınarbaşı –Kn.; *Karaisalı –Ada.; *Anamur, Çapar *Tarsus, Tekerler *Silifke, Uzuncaburç –İç.)¹³⁰

¹²² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2690.

¹²³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 3454.

¹²⁴ Tarama Sözlüğü, c1, 508.

¹²⁵ Tarama Sözlüğü, c2, 760.

¹²⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 835.

¹²⁷ Tarama Sözlüğü, c4, 2803.

¹²⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1091.

¹²⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1151.

¹³⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1197.

DER. Çitemik (I): [çitemek (I)]: Çitlembik ağacı. (Çeltik *Bucak –Brd.;
*Andırın –Mr.; *Finike ve köyleri -Ant. *Fethiye ve köyleri, Yerkesik –Mğ.)

[çitemek (I)]: (-Ant.)¹³¹

DER. Çitlembek [cırtlambuk (III), citirmek, citlenbik, çitlemik -1, çitlemük,
çitlenbek, çitlik (II)]: Çitlenbik ağacının meyvesi. (*Bodrum Mğ.)

[cırtlambuk (III)]: (*Kavak Sm.)

[citirmek]: (Dont Fethiye* -Mğ.)

[citlenbik]: (Selimşahlar -Mr.)

[çitlemik -1]: (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

[çitlemük]: (Tatava –Bo.)

[citlenbek]: (*Tire -İz.)

[çitlik (II)]: (Çeltek *Yeşilova –Brd.; Gerze *Devrek Zn.;
-İç.; Dont *Fethiye –Mğ.)¹³²

DER. Çöğre: Çitlenbik. (*Alanya, –Ant.)¹³³

DER. Ilıç: Çitlembik. (-Tk.)¹³⁴

DER. Kertlemik: Çitlembik. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)¹³⁵

DER. Menengiş [meneggiş, menegüç, menekiş, menengeç, menengiç,
menengüç, menengeç, meneviş, menevş, meniç, merengiş, merlengeç, merlengiç]:
Çitlembik, sakızağacı. (*Antakya –Hat.; -Ky.; *Ereğli –Kn.; Gavurdağı,
*Cebelibereket –Ada.)

[meneggiş]: (*Antakya köyleri –Hat.)

[menegüç]: (-Ur.)

[menekiş]: (Kargıcak *Alanya –Ant.)

[menengeç]: (Bağılı *Gelendost –Isp.; -Ay çevresi)

[menengiç]: (-Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.)

[menengüç]: (-Ist)

[menengeç]: (Karahisar *Tavas –Dz.)

[meneviş]: (Eğridir köyleri, *Sütçüler, *Keçiborlu –Isp.;
*Ağın –El.; *Bor –Nğ.; -Kn.; Bozburun –Mğ.)

¹³¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1242.

¹³² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1246.

¹³³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1280.

¹³⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2471.

¹³⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2759.

[menevş]: (Çandır *Sütçüler –Isp.)

[meniç]: (Çeşme *Datça -Mğ.)

[merengiş]: (*Kilis –Gaz.)

[merlengeç]: (*Urla –İz.)

[merlengiç]: (Bekilli *Çal –Dz.)¹³⁶

DER. Tağun: Çitlembik. (*Kemaliye –Ezc.; Harput –El.)¹³⁷

Çoban kalkıtan

(Tar. çoban kalkıtan): Demir dikenini.¹³⁸

DER. Demirdikenini [demirbıtırağı, demirliyen]: Çoban kalgıdan da denilen dikenli, battığı zaman dikenini çok acıtan bir ot. (Navl, Çeltek Güney, *Yeşilova –Brd; Oğuz *Acıpayam -Dz.)

[demirbıtırağı]: (Oğuz *Acıpayam -Dz.)

[demirliyen]: (Navlu *Yeşilova –Brd.)¹³⁹

DER. Çoban kalgıdan [çoban galgıdan]: Dağlarda etişen böğürtlen cinsinden dikenli bir ot. (Kızılyer, Honaz -Dz.; *Lapseki –Çkl.; *Lüleburgaz –Krk.)

[çoban galgıdan]: (Gölcük Yukarıboğaz *Tavas -Dz.; Sekiköyü Fethiye –Mğ)¹⁴⁰

Çörek otu

(Tar. karaca ot): Çörek otu.¹⁴¹

DER. Cöccem [cöcce, cüccam, cüccem, cüccum, cütçam]: Çörotu. (Çukurbağ *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)

[cöcce]: (Uğurlu *Ermenek –Kn.)

[cüccam]: (*Karaman –Kn.)

[cüccam]: (*Çumra –Kn.)

[cüccum]: (*Ermenek –Kn.)

[cütçam]: (*Karaman –Kn.)¹⁴²

¹³⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3162.

¹³⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3802.

¹³⁸ Tarama Sözlüğü, c2, 929.

¹³⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1417

¹⁴⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1255.

¹⁴¹ Tarama Sözlüğü, c4, 2255.

¹⁴² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1005.

DER. Efenk [efenk otu]: Kurutulup kışın hayvanlara verilen, bağla ya da karaca ot denilen bir biki. (Güney *Yeşilova –Brd.; Kavakköy *Çivril, *Sarayköy ve köyleri, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Dallica *Nazilli.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; Bayındır, *Ödemiş ve çevresi –İz.; Yeniköy –Ba.; Nilüfer –Brs.; Köprücek –Kü.; *Milas –Mğ.)

[efenk otu]: (Navlu *Yeşilova –Brd.)¹⁴³

DER. Karacot [karaca (V) -1, karacaot, karacaotu, karacoccam, karacüccam, karacüccem, karacücen, karaçerekotu, karaçörek, karahavuç, karaot -2, karcotu]: Çörekotu. (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Acıpayam –Dz.; -Ist.; -Ant.; *Bodrum –Mğ.;)

[karaca (V) -1]: (Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)

[karacaot]: (*Sarayköy –Dz.)

[karacaotu]: (Yeniköy -Ba.)

[karacoccam]: (*Mersin -İç.)

[karacüccam]: (Mahmutseydi *Alanya –Ant.)

[karacüccem]: (Küçükköy *Çumra –Kn.)

[karacücen]: (-Ant.)

[karaçerekotu]: (Kerkük)

[karaçörek]: (*Erciş –Vn.; -Ur.)

[karahavuç]: (-Ur.)

[karaot -2]: (-İz.; -Mğ.)

[karcotu]: (*Ödemiş –İz.)¹⁴⁴

DER. Otçam: Çöreotu. (Çarık aşireti *Kula –Mn.; *Ermenek –Kn.; Civanaylağı, *Mersin, Akdere, Çiçekli, *Silifke –İç.)¹⁴⁵

DER. Uccam: Çörek otu. (-Ur)¹⁴⁶

Darı

(Tar. taru): Darı.¹⁴⁷

DER. Dişice: Otundan faydalanmak için ekilen darı, akdarı gibi bitkiler. (*Ağın, *Keban –El.)¹⁴⁸

¹⁴³ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1668.

¹⁴⁴ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2640.

¹⁴⁵ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3295.

¹⁴⁶ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4021.

¹⁴⁷ *Tarama Sözlüğü*, c6, 3764.

Delice

(Tar. delüce):Buğday aralarında biten siyah, acı bir bitki.¹⁴⁹

DER. Dinep: Buğday tarlalarında yetişen ve arpaya benzeyen, yenilirse insanı sersem eden bir bitki, delice. (-Dy)¹⁵⁰

DER. Erez: Buğday ve arpa tarlalarında, ekinle karışık olarak yetişen, delice otu da denen ve buğdayla beraber öğütülüp yenirse baş dönmesi yapan bir çeşit ot. (*Eğridir –Isp *Bucak –Br; *Mersin ve köyleri, *Mut ve köyleri, *Anamur ve köyleri –İç.)¹⁵¹

Dere otu

(Tar. durak otu-turak otu): Dere otu, razyane.¹⁵²

DER. Dorak otu [darağotu, darahotu, darakdalı, donakotu, dorağotu, dorak (II) -2, dorogotu, dorogtu, dorotu, doruotu, durak (IV)]: Dereotu. (*Eğridir köyleri –Isp.; Tepeköy *Torbalı -İz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *Taşköprü –Ks.; -Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

[darağotu]: (*Erciş –Vn.)

[darahotu]: (*Erciş –Vn.)

[darakêalı]: (-Ks. ve çevresi)

[donakotu]: (-Ezc.)

[dorağotu]: (-Sv.)

[dorak (II) -2]: (*Osmancık –Çr.; *Vezirköprü –Sm.)

[doroğotu]: (*Sorgun -Yz.)

[doroğtu]: (-Çr.)

[dorotu]: (*Bozdoğan –Ay.; -Yz.; çevresi)

[doruotu]: (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *İskilip –Çr.; Çakır *Şebinkarahisar-Gr.; *Refahiye ve çevresi –Ezc.; *Afşin –Mr.)¹⁵³

DER. Hadimala: Dere otu. (-Çkr.; Köyleri)¹⁵⁴

DER. Hezertere: Dere otu. (*Harput –El.)¹⁵⁵

DER. Sakal otu: Dere otu. (-Sm; -Gm)¹⁵⁶

¹⁴⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1523.

¹⁴⁹ Tarama Sözlüğü, c2, 1069.

¹⁵⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1502.

¹⁵¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1767.

¹⁵² Tarama Sözlüğü, c2, 1259.

¹⁵³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1563.

¹⁵⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2250.

¹⁵⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2356.

DER. Samit: Dere otu. (-Bil; *Devrek –Zn; *Kemaliye –Ezc; *Çemişgezek –Tn)¹⁵⁷

DER. Tarakotu [tarhanotu, tarhın -1, tarhun, tarın, tarkın]: Dereotu. (Bereketli *Tavas –Dz; *Bozdoğan –Ay; Karakuyu *Torbalı –İz.) (sf, 3834)

[tarhanotu]: (İğdecik, Sancaklıboz –Mn.)

[tarhın -1]: (-MI.)

[tarhun]: (*Gelibolu –Çkl.; -Dy.; -MI.; -Kn.)

[tarın]: (-MI.)

[tarkın]: (-Ezm.)¹⁵⁸

Deve dikenî

(Tar. kenger): Deve dikenî, yabanî enginar.¹⁵⁹

(Tar. yanduk-yandık): Devedikenî, yabanî enginar.¹⁶⁰

DER. Babambaşı, Babanbaşı: Deve dikenî. (*Erciş -Vn.)¹⁶¹

DER. Cingiş: Deve dikenî. (-Ist.)¹⁶²

DER. Çengel otu [cenger, çenger]: Yemeği yapılan yaban enginarı kenger otu. (-Sm.)

[cenger]: (*Karaağaç –Isp)

[çenger]: (-Ay; -Mn)¹⁶³

DER. Eşek dikenî: 1) Karalahana büyüklüğünde yapraklarında toplu iğne gibi dikenler bulunan ve eşeklere yedirilen bir bitki. (Fili *Biga –Çkl; Haçavera *Maçka –Tr.)¹⁶⁴

DER. Galgan: Devedikenî (*Şarkikaraağaç –Isp; *Merzifon ve köyleri –Ama; Çanlı *Ayaş –Ank.)¹⁶⁵

DER. Gangal (gangal dikenî): 2) Devedikenî (Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz *Pınarbaşı –Ay) 3) Yabani enginar. (*Keçiborlu Isp *Çal –Dz; -Sv -Nğ)¹⁶⁶

¹⁵⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3519.

¹⁵⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3535.

¹⁵⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3834.

¹⁵⁹ Tarama Sözlüğü, c4, 2439.

¹⁶⁰ Tarama Sözlüğü, c6, 4280.

¹⁶¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 451.

¹⁶² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 980.

¹⁶³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1138.

¹⁶⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1789.

¹⁶⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1901.

¹⁶⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1911.

DER. Gengel (I) [genger]: İlbaharda yetişen bir ya da iki metre boyunda olan, gövde özü yenilen, dikenli bir çeşit bitki, deve diken, eşek diken. (Başpınar *Tefenni –Brd.; *İpsala –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

[genger]: (Kavala göçmenleri *Bornova –İz.; -Ba.)¹⁶⁷

DER. Kangal (I) [kalağan (I), kaluğan, kangaldikeni, kağal, kongol -1]: Devedikeni. (Sandıklı –Af.; -Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Aleaddin *Acıpayam –Dz.; Atlas *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; -Ist.; Kızık, Çamlıbel *Artova –To.; -Krk.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Nizip –Gaz.; *Şarkışla –Sv.; -Yz.; *Pınarbaşı, Zencidere –Ky.; -Kn.; -Ada.; Tekeler *Silifke –İç.)

[kalağan (I)]: (*Beşiktaş –Ist.; *Erciş –Vn.; Keşanuz –Ank.)

[kaluğan]: (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

[kangaldikeni]: (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

[kağal]: (-Hat.; *Gemerek –Sv.)

[kongol -1]: (*kemaliye –Ezc; Ortaköy *Şarkışla –Sv.)¹⁶⁸

DER. Kavgan [kavgaz (II), kavız (II), kavkan]: Hayvanların, özellikle develerin severek yediği dikenli bir ot, deve diken. (İnköy –Kü.; Bozan –Es.)

[kavgaz (II)]: (Çavuşköy *Babaeski -Krk.)

[kavız (II)]: (*Lüleburgaz –Krk.)

[kavkan]: (Çeltikçi –Brs.)¹⁶⁹

DER. Kengel [kengi otu, kengir (II) -1, kenker, kepre]: Eşek diken denilen, kırlarda biten, kökünden süt çıkan dikenli bir ot, kenger. (Çöplü *Çivril, Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Gemerek –Sv.; Tavlısın *Erkilet, *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)

[kengi otu]: (*Bandırma –Ba. Vazıldan *Divriği –Sv.; Alata *Mersin –İç.)

[kengir (II) -1]: (-Brs.)

[kenker]: (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[kepre]: (*Bodrum –Mğ.)¹⁷⁰

¹⁶⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1991.

¹⁶⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2623.

¹⁶⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2689.

¹⁷⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2744.

DER. Kinkar: Devedikeni, diken. (*Ödemiş –İz.)¹⁷¹

DER. Sıyırmadikeni: Devedikeni. (Çifteomar *Mersin –İç.)¹⁷²

DER. Zimbilaç: Devedikeni. (-Rz.)¹⁷³

Dirlik otu

(Tar. dirlik otu): Ölüme karşı ilaç olan sağlık otu.¹⁷⁴

DER. Veri bulunamadı.

Düğlek

(Tar. düğlek, düvlek-divlek): Ham kavun, kelek.¹⁷⁵

DER. Veri bulunamadı.

Düğün çiçeği

(Tar. düğün çiçeği): Sütlüğen.¹⁷⁶

DER. Karpuzcuk: Düğün çiçeği. (*Sarayköy –Dz.)¹⁷⁷

DER. Borcabahar: Müsil olarak kullanılan ince köklü bir ot, Sütleşen.
(Suboğaz -Gaz.)¹⁷⁸

Ebegümeci

(Tar. ebegömeci): Ebegömeci.¹⁷⁹

DER. Develik (I): [develangır, devetabanı (II)]: 1) Ebegümeci. (*Buldan, Dz.; Sünnet, İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; -Dz.; Beylerbeyi, Korucu, *Edremit, Kerem *Burhaniye –Ba.; *Torbalı, *Seferihisar, *Dikili köyleri, *Urla, Özbek, Ayaş, Çandarlı, *Bergama –İz.; Karaağaç –Ant.; *Bodrum –Mğ.)

[develangır]: (Demirkapı Susurluk –Ba.)¹⁸⁰

DER. Ebegömeci (I) [ebegümec, ebekömeci, ebemkömci, ebemkömeci, ebemkömesi, ebomeç, ebuğmeci, eligümec, emenkömenci, Evenkövenci]: Kendi kendine yetişen, yemeği yapılan bir çeşit ot, ebegümeci. (Kumdanlı *Yalvaç –İsp.; *Yeşilova –Brd.; *Susurluk –Ba.; *Düzce –Bo.; -Sm.; -To. ve çevresi; *Sökün *Silifke –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

¹⁷¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2874.

¹⁷² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3627.

¹⁷³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4387.

¹⁷⁴ Tarama Sözlüğü, c2, 1180.

¹⁷⁵ Tarama Sözlüğü, c2, 1302.

¹⁷⁶ Tarama Sözlüğü, c2, 1306.

¹⁷⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2668.

¹⁷⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 740.

¹⁷⁹ Tarama Sözlüğü, c3, 1383.

¹⁸⁰ Tarama Sözlüğü, c2, 1442.

[ebegümeç]: (Aliköy *Çaycuma -Zn.)

[ebekömeci]: (-Ağ.)

[ebemkömci]: (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[ebemkömeci]: (Uluşiran *Şiran –Gm. –Kr ve köyleri)

[ebemkömesi]: (-Yz.)

[ebomeç]: (*Ermenek –Kn.)

[ebuğmeci]: (-Nğ.)

[eligümeç]: (Kırcaklı *Nazilli –Ay.)

[emenkömenci]: (*İğdır –Kr.)

[evenkömenci]: (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim – Kr.)¹⁸¹

DER. Ebelik 4: Ebegümeçi. (*Kilis -Gaz.)¹⁸²

DER. Gaba: Ebegömeci bitkisi. (Pınarlıbelen *Bodrum –Mğ.)¹⁸³

DER. Gömeç (II) [gomeç (I)]: Ebegümeçi. (Çapalı *Dinar –Af.; Yaka *Gelendost –Isp.; Kerem *Burhaniye –Ba.; *Erbaa, *Zile –To.; *Bor –Nğ.; *Antakya –Hat.; Misis –Ada.; *Lüleburgaz –Krk.; Kıbrıs ve çevresi)

[gomeç (I)]: (Salda *Yeşilova –Brd.)¹⁸⁴

DER. Hamaylık: Ebegümeçi (Bekilli *Çal –Dz.; *İnebolu –Ks.)¹⁸⁵

DER. İlmik: 1) Ebegümeçi. (Ahiköy *Bodrum –Mğ.)¹⁸⁶

DER. Kaba (III): Ebegümeçi. (*Milas –Mğ.)¹⁸⁷

DER. Kömeç (I): Ebegümeçi. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile ve Köyleri –To.; -Ur.; -Gaz.; -Mr ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; Gavurdağı *Osmaniye –Ada.)¹⁸⁸

DER. Malaşa: Ebegümeçi. (-Tr.)¹⁸⁹

DER. Paçık: Ebegümeçi. (*Düzce –Bo.)¹⁹⁰

¹⁸¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1652.

¹⁸² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1654.

¹⁸³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1881.

¹⁸⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2148.

¹⁸⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2264.

¹⁸⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2534.

¹⁸⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 4529.

¹⁸⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2957.

¹⁸⁹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3112.

¹⁹⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3378.

DER. Tebük (II): Ebegümeçi. (Karkucak *Vezirköprü –Sm.)¹⁹¹

Eğrelti otu

(Tar. doñuz otu): Eğrelti otu.¹⁹²

DER. Eğraltı: Eğrelti. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)¹⁹³

DER. Eğrelti: Yeşil yapraklı bir çeşit bitki. (*Ödemiş –İz.; Bozkurt –Ks.;
Rz Mr *Kadirli -Ada.)¹⁹⁴

DER. Evratı: Eğrelti otu. (*Sungurlu –Çr.)¹⁹⁵

DER. Eylentü: Eğrelti otu. (Salman *Akkuş -Or.)¹⁹⁶

DER. Güllük: Eğrelti otu. (Karakaya *Perşembe, Sarmaşık *Fatsa. *Ulubey
köyleri –Or, *Tirebolu Tepeköy Piraziz Beşikdüzü Vakfikebir –Tr.)¹⁹⁷

DER. İfteri: Eğrelti otu. (*Maçka ve köyleri *Vakfikebir –Tr; -Kn)¹⁹⁸

DER. Kuzgun otu: Eğrelti otu. (Kösten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.)¹⁹⁹

DER. Küllük (III): Eğrelti otu. (-İz.)²⁰⁰

DER. Parpa: Eğrelti otu. (Rumeli göçmenleri *Sarıyer İst Fili *Biga –
Çkl.)²⁰¹

DER. Sığirdili: 2) Eğrelti otu. (Düzköy *Keşap -Gr.)²⁰²

Elma

(Tar. alma): Elma.²⁰³

DER. Alma [alme]: Elma. (*Dinar köyleri, Dişli *Bolvadin, -Af.; *Eşme
köyleri –Uş. Şarki Karaağaç, *Gelendost, *Yalvaç köyleri, İlyas *Keçiborlu,
Sağrak *Sütçüler, Yassıviran *Senirkent, Bağılı *Eğridir, -Isp. Köyleri.; *Tefenni
ve çevresi, Devri *Bucak, *Yeşilova ve köyleri, Hacılar, Çerçin, -Brd.; Sarayköy
köyleri, Karahüyükavşarı, Yeşilyuva, *Acıpayam, İğdir, Çıtak *Çivril, *Çal köyleri
-Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Yuntdağı –Mn.; Yörük köyleri, *Susurluk, Danişment
*Savaştepe, Yeniköy –Ba.; Küçükuyu * Ayvacık –Çkl.; Yenice, *Emet –Kü.;

¹⁹¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3858.

¹⁹² *Tarama Sözlüğü*, c2, 1219.

¹⁹³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1682.

¹⁹⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1682.

¹⁹⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1813.

¹⁹⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1823.

¹⁹⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2219.

¹⁹⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2509

¹⁹⁹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3022.

²⁰⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3031.

²⁰¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3394.

²⁰² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3605.

²⁰³ *Tarama Sözlüğü*, c1, 108.

*Sivrihisar köyleri, -Es köyleri; -Bo.; *Akyazı çevresi –Sk.; Yazıköy, *Safranbolu, Aliköy *Çaycuma –Zn.; Karabüzey *Araç; *Daday ve köyleri, *Taşköprü köyleri –Ks.; Genek -Çkr.; -Çr.; *Boyabat, -Sn. ve çevresi ; Arım *Çarşamba, -Sm.; Varay, -Ama.; *Taşova, *Zile, Necip *Turhal, Kızılca *Artova, -To; Danışman *Fatsa, *Akkuş köyleri, Karakuş, *Ünye köyleri, -Or. Köyleri.; Uluşiran, *Şiran -Gm. ve köyleri; *Ardanuç köyleri, Uşhum, *Yusufeli, *Yavuzköy, *Şavşat –Ar.; *İğdır ve çevresi, Koyundere, Ahıska, Kızılçakçak *Arpaçay –Kr.; *Erciş -Vn.; -Bt.; -El.; *Arapkir –Ml.; *Siverek, *Birecik, *Viranşehir –Ur. *Kilis, -Gaz.; Çoğulhan, *Afşin, -Mr. ve çevresi; Hisarcık *Yayladağı, *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri, *Antakya ve çevresi, -Hat.; Savrun, *Divriği, *Zara, *Yeniçubuk *Gemerek, Yaylacık *Gürün , Ağrakos *Suşehri –Sv.; Bahattin, Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; *Şerefli Koçhisar, Sobran *Nallıhan, Keşanuz, Çanılı, Ayaş, Çalış, Yaraşlı, *Haymana, Hasanoğlan –Ank.; Yahyalı *Develi, Avşar ve Türkmen aşiretleri, *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; *Mucur köyleri, -Kn.; -Ada.; *Silifke, *Anamur, *Gülнар –İç.; *Elmalı, *Gazipaşa köyleri -Ant.; Yakabağ *Fethiye –Mğ.; *İpsala köyleri –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[Alme]: (Saracık *Keçiborlu –İsp.; Garipköy *Tavas, Eziler *Buldan –Dz.; *Bozdoğan.; -Ay.; İbradı –Akseki –Ant.; *Milas, Orhaniye *Marmaris –Mğ.)²⁰⁴

Eñlik:

(Tar. eñlik): Boyacılıkta kullanılan kökü kızıl bir ot.²⁰⁵

DER. Boyaın: Kökünden boya yapılan bir çeşit ot. (Dereköy –To.)²⁰⁶

DER. Emlik (III) : Sarı çiçek açan, kökünde kırmızı boyası olan bir çeşit ot. (Telin *Gürün –Sv.)²⁰⁷

DER. Enlik 1) Boyacılıkta kullanılan bir çeşit ot. (-Çr.; Gürün –Sv.)²⁰⁸

DER. Kök boyası: Çalılardan arasında biten, kökü kırmızı bir çeşit ot. (*Yıldızeli –Sv.)²⁰⁹

Fesleğen

(Tar. pesliğen): Fesliğen.²¹⁰

²⁰⁴ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 226.

²⁰⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1474.

²⁰⁶ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 744.

²⁰⁷ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1739.

²⁰⁸ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1759.

²⁰⁹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2952.

DER. Veri bulunamadı.

Fıstık

(Tar. fistuk-fustuk): Fıstık.²¹¹

DER. Veri bulunamadı.

Fik

(Tar. fik-fiğ): Yaban böğrülcesi, ak burçak.²¹²

(Tar. mürdümek-mürdümük-mürdük): Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki.²¹³

DER. Fink: Baklagillerden hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki, fiğ. (Yayla *Tefenni –Brd.)²¹⁴

DER. Gülcer: Buğdayın içindeki kara taneler, yabancı fiğ. (-Kn.)²¹⁵

DER. Mürdümek: 2) Hayvanlara yedirilen baklagillerden bitki, fiğ. (*Yalvaç Gelendost *Eğridir –Isp; *Yeşilova –Brd; Söğüt, Honas *Acıpayam –Dz; Sarıkavak Es; *Korkutevi Ant)²¹⁶

Gelincik

(Tar. ayu gülü): Gelincik çiçeği.²¹⁷

(Tar. ayu kulağı): Gelincik çiçeği, ayu gülü, şakayık.²¹⁸

(Tar. gelincük): Gelincik, şakayık denilen çiçek.²¹⁹

DER. Abı kızı: Gelincik çiçeği (Çepnidere *Turgutlu -Mn.).²²⁰

DER. Ayı gulağ, ayı gulağı: Kazık köklü, geniş yapraklı yabancı bir ot. (Ekse *Çal –Dz; Nefsiköseli, Eynesil, *Görel –Gr)²²¹

DER. Ayı gülü: Bir çeşit yabancı çiçek, yaban gülü. (Bağıllı *Eğridir, *Şarki Karaağaç -Isp.; Çeltek *Yeşilova –Brd.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; -Gm ve Köyleri; Ezc)²²²

DER. Ayı gülü: Karanfile benzer bir yabancı gülü. (*Arapkir -MI.)²²³

²¹⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 3193.

²¹¹ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1603.

²¹² *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1607.

²¹³ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2822.

²¹⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1867.

²¹⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2217.

²¹⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3229.

²¹⁷ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 341.

²¹⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 341.

²¹⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1627.

²²⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 19.

²²¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 416.

²²² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 416.

DER. Bebekçik: Gelincik çiçeği. (Aksu –Brs.)²²⁴

DER. Bengilik: Gelincik çiçeği. (*Dinar -Af.)²²⁵

DER. Citteli keçi: Gelincik çiçeği. (Çakalkuyusu –Ada.)²²⁶

DER. Çanak çatlatan [çanak kıran, çank çatlatan]: Gelincik çiçeği. (Dışli
*Bolvadin –Af.; -Ist., -Çr.; Genezin *Avanos –Nş.; -Nğ.)

[çanak kıran]: (Ist., -Çr.; -To.; *Erciş –Vn.; -Kr.; *Pasinler –Ezm.; -
Sv.)

[çank çatlatan]: (-Sv.)²²⁷

DER. Çattım çanak: Gelincik çiçeği. (-Ist.; -Ky. ilçeleri.)²²⁸

DER. Düğmeliot: Gelincik. (*Korkuteli –Ant.)²²⁹

DER. Ebibük: Gelincik çiçeği. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)²³⁰

DER. Gelineli [gelee, gelinali, gelinciğeri]: Gelincik çiçeği. (Çığrı *Dinar –
Af.; Honaz –Dz.; *Bergama –İz.; Allahdeyen *Salihli –Mn.; Kuzköy *Akkuş –Or.;
Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Afşar aşireti, Pazarören *Pınarbaşı –
Ky.; *Bahçe –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

[gelee]: (Çamova *Divriği –Sv.)

[gelinali]: (Babadağ *Sarayköy –Dz.)²³¹

DER. Gelin gülü: Yabani lale, gelincik. (Karaçulha *Fethiye -Mğ.)²³²

DER. Güngülüz [güngülü]: Gelincik. (-Ezc.)²³³

DER. Hünük: Gelincik çiçeği. (Üçanlar Kavak –Sm.)²³⁴

DER. İlibitce [ilibiçe]: Gelincik çiçeği. (Göcer *Karaman, Karasınır
*Çumra –Kn.)²³⁵

DER. Kangala 1. Gelincik çiçeği. (-Ada.)²³⁶

DER. Kızalak: Gelincik çiçeği. (-El.; MI.)²³⁷

²²³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 432.

²²⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 590.

²²⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 628.

²²⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 987.

²²⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1607.

²²⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1092.

²²⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1622.

²³⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1656.

²³¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1980.

²³² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1980.

²³³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2229.

²³⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2450.

²³⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2524.

²³⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2623.

DER. Kündürme: Gelincik çiçeği. (*Bor –Nğ.)²³⁸

DER. Küpkıran: Gelincik çiçeği. (Kızık, Çamlıbel *Artova –To.; Çepni, *Gemerek -Sv.)²³⁹

DER. Tulkuk: Gelincik çiçeği. (Yuvacık *İzmit Kc.)²⁴⁰

DER. Yermeşik (I): Gelincik. (Yenice *Ödemiş –İz.)²⁴¹

Gonca

(Tar. büylük): Konca.²⁴²

(Tar. düğülcük): Konca, boğum.²⁴³

DER. Bıbilik [bıdık (VII), bılık (I) -3, bibilik (I) bilbik, bobilik, bubik, bubulik, bumbilik]: Gonca, tomurcuk. (*Kemaliye Kuruçay *Ilıç –Ezc.; *Ağın, *Keban El.)

[bıdık (VII)]: (*Erciş -Vn.)

[bılık (I) -3]: (-El.)

[bibilik (I)]: (*Arapkir –Ml.)

[bilbik]: (*Kilis –Gaz.)

[bobilik]: (Kemaliye –Ecz.)

[bubik]: (Harput *Kesirik –El.; *Hozat -Tn.)

[bubulik]: (*Arapkir –Ml.)

[bumbilik]: (-Kc.)²⁴⁴

DER. Cumbut [cümbut, cunbut]: Gonca. (Kerkük)

[cümbut]: (Kerkük)

[cunbut]: (Kerkük)²⁴⁵

DER. Düğme (I): Konca. (Tekkeikebir *Ereğli –Kn.)²⁴⁶

Göbelek

(Tar. göbelek): Yenilen mantar.²⁴⁷

²³⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2861.

²³⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3038.

²³⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3042.

²⁴⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3989.

²⁴¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4255.

²⁴² Tarama Sözlüğü, c.1, 745.

²⁴³ Tarama Sözlüğü, c.2, 1305.

²⁴⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 653.

²⁴⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1016.

²⁴⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1621.

²⁴⁷ Tarama Sözlüğü, c.3, 1714.

DER. Göbelek (I): [gobelek, göbek (I), göbeleyh, göfek, gömelek, gövelek (I) -2; göven (III)]: Yenilen bir çeşit mantar. (*Emirdağ –Af.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Dombaylı –Mn.; Kocabergos *Erdek, *Bandırma –Ba.; Tokat *Sivrihisar –Es.; Günerdiğin –Çkr.; Gümüşhacıköy –Ama.; Yenitepe –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; -El.; Polat *Akçadağ, Aşudu *Darende, *Arapkir, -Ml.; *Birecik, *Halfeti –Ur.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; Efsus *Elbistan, Çardak –Mr.; *Reyhanlı –Hat.; *Divriği, *Gürün, *Kangal –Sv.; -Yz.; Üçem *Bala –Ank.; Köşker, Köşektaş *Avanos –Krş.; *Bünyan ve çevresi *Pınarbaşı –Ky.; Asmasız –Ng.; *Koçhisar –Kn.; Bozdoğan, Kesmeburun *Osmaniye, *Bahçe *Kozan –Ada.; -İç.)

[gobelek]: (-Kr. ve köyleri)

[göbek]: (*Eğridir ve köyleri –Isp. *Honaz ve köyleri, *Çameli, *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Edremit ve çevresi –Ba.; -Ezm.; *Kemaliye ve köyleri, Haşhaşı –Ezc.; *Hozat –Tn.; *Ağın, *Keban –El.; -Sv.; *Arapkir –Ml.; -Ank.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

[göbeleyh]: (*İğdır -Kr.)

[göfek]: (*Kemaliye –Ml.)

[gömelek]: (-Sv.)

[gövelek (I) -2]: (-El.)

[göven (III)]: (-Çr.)²⁴⁸

Göğelek

(Tar. göğelek): Ağaçları kurutan asalak bitki.²⁴⁹

DER. Gövelek: Erik, armut, çam gibi ağaçların üzerinde asalak olarak yetişen, yaz kış yeşil kalan bir çeşit sarmaşık. (İshaklı *Bolvadin –Af; *Keçiborlu ve çevresi –Isp; -Brd *Ulukışla –Ng; *Akşehir –Kn; İncirlik *Şihla –Ada; *Mersin İç: Güzelsu *Akseki –Ant.)²⁵⁰

DER. Güvelek [göylek, güveldek]: Ağaçlarda biten asalak bir bitki, burç. (Uluborlu –Isp.; *Avanos; Temenni *Ürgüp –Nş.)

[göylek]: (Bayat *Emirdağ –Af.)

[güveldek]: (Bozhöyük *Göksun –Mr. *Kadirli -Ada.)²⁵¹

²⁴⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2115.

²⁴⁹ Tarama Sözlüğü, c.3, 1726.

²⁵⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2167.

²⁵¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2240.

DER. K k e: Ağaçların  st nde s rekli yeşil duran asalak bir bitki. (*Bafra –Sm; -Ama; *Koyulhisar –Sv.)²⁵²

G gem

(Tar. g gem-g gem): Bir çeşit ekşi dağ eriği.²⁵³

DER. G vemerriği: Bir çeşit yabani erik, akdiken. (*Gelendost, *Şarkikaraağaç –İsp.; -Ba.; -G lpazarı –Bil.; Dadı, *D zce –Bo.; *Kandıra –Ke.; anıllı *Ayaş –Ank.)²⁵⁴

G l goncası

(Tar. g l d ğmesi-g l d ğl nceği): G l koncası.²⁵⁵

DER. Mamak (V): Genellikle g l goncası. (*G lpazarı –Bil.)²⁵⁶

DER. Tokuk: G l goncası. (Rumeli g menleri, Karakoca *Karacabey –Brs.)²⁵⁷

Hardal

(Tar. ısıtan): Hardal.²⁵⁸

DER. Develik (I) [develangır, devetabanı (II) -1]: 2) Hardal denilen bitki. (Engiz *Bafra -Sm.)²⁵⁹

DER. Eşekturpu: Hardal denilen ot. (-kr.)²⁶⁰

DER. Gazvel: Hardal otu. (*Birecik –Ur.)²⁶¹

DER. İstapan [ispatan -2, istapan, istepan]: Hardal otu. (*erkeş –kr.)

[ispatan -2]: (*Sarayk y –Dz.)

[istapan]: (-kr.)

[istepan]: (-Kn.)²⁶²

DER. Kankal (I): Hardal. (Eğirler –Kn.)²⁶³

Havlincan

(Tar. karagat, kulun otu): Havlincan denilen k k.²⁶⁴

²⁵² *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.4, 2952.

²⁵³ *Tarama S zliğ *, c.3, 1726.

²⁵⁴ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.3, 2168.

²⁵⁵ *Tarama S zliğ *, c.3, 1852.

²⁵⁶ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.5, 3116.

²⁵⁷ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.5, 3952.

²⁵⁸ *Tarama S zliğ *, c.3, 1975.

²⁵⁹ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.2, 1442.

²⁶⁰ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.3, 1790.

²⁶¹ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.3, 1955.

²⁶² *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.4, 2495.

²⁶³ *T rkiye 'de Halk Ağzından Derleme S zliğ *, c.4, 2626.

DER. Veri bulunamadı.

Havaciva

(Tar. eşek marulu): Havaciva denilen bitki.²⁶⁵

DER. Eşek megrulu: *Lactuea scariola*, (compositae). (-Mğ.)²⁶⁶

DER. Hevecive: Kökü kaynatılarak bir merhem elde edilen ve yaralara iyi gelen bir çeşit bitki, havaciva. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)²⁶⁷

Havuç

(Tar. keşür, keşir-kişür): Havuç.²⁶⁸

DER. Bödük (I): Havuç. (*Emirdağı –Af.; -Ks.; *Argıthan, *Ilgın, Akait, Akşehir, *Kadınhanı –Kn.)²⁶⁹

DER. Çıkal: Havuç. (-Ank.)²⁷⁰

DER. Çihol [çikot]: Havuç. (-Ezc.)²⁷¹

DER. Çöürdük: Havuç (Emiralem *Menemen -İz.)²⁷²

2) Havuç. (Demirci *Pulluca –Mn.; -Kü.; -Bo.; -Dy.; -Kü.)²⁷³

DER. Deper otu [deber (III), deber otu]: Havuç. (Çay, *Bolvadin Işıklar, -Af.; Dereköy, Başköy *Uluborlu, Körküler, Sücüllü, Elbengi *Yalvaç –İsp.; *Çal –Dz.; -İz.; Köprücek *Emet –Kü.; Balçıkhisar –Es.; -Ada.)

[deber (III)]: (-Kü.)

[deber otu]: (Dedeköyü –Çal.; -Dz.; Tuzaklı *Sögüt –Bil.)²⁷⁴

DER. Dip (I) [div (II)]: Havuç (-Sv.)²⁷⁵

DER. Ediyaman: Havuç. (Gürağaç *Tavşanlı –Kü.)²⁷⁶

DER. Gelinparmağı [gelinbarmağı -2, 5]: 1) Havuç. (-Es. ve köyleri; -Çkr.; -İst.; *Kalecik –Ank; Çiğil –Kn.)

[gelinbarmağı -2]: (*Sivrihisar –Es.; *Sille –Kn.)²⁷⁷

²⁶⁴ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2260.

²⁶⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 1555.

²⁶⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1789.

²⁶⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2350.

²⁶⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2457.

²⁶⁹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 757.

²⁷⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1165.

²⁷¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1212.

²⁷² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1297.

²⁷³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1307.

²⁷⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1428.

²⁷⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1509.

²⁷⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1666.

DER. Gezer (II): Havuç. (Sille –Kn.) (sf, 2022)

DER. Hart (III): Havuç. (-Mr.; -Ada.) (sf, 2295)

DER. Heviç (I) [hoğuç]: Havuç. (*Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri, Tekeler
*Silifke –İç.)

[hoğuç]: (Telin *Gürün –Sv.)²⁷⁸

DER. Hırtıl: Havuç. (*Bor, *Uluğişla, Himmetli –Nğ.)²⁷⁹

DER. Kallegezen [kalagezen]: Havuç. (-Çkr.)

[kalagezen]: (-Çkr.)²⁸⁰

DER. Kazık (I): [kazık yemiş]: Havuç. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)²⁸¹

DER. Kedibiciği: Havuç. (-Brd.)²⁸²

DER. Keriş (II): Havuç. (-Bil.)²⁸³

DER. Keşir (I) [keşirotu, keşşir, keşür, kişir]: Havuç. (İshaklı *Bolvadin –
Af.; Uluğbey *Senirkent, Senir *Keçiborlu –Isp.; *Başpınar *Tefenni, -Brd.;
Sarımahmutlu *Buldan, Çöplü *Çivril, Honaz –Dz.; Umurlu –Ay.; -İz.; İnikli İznik
–Brs.; Namrı Söğüt, Pazarcık, *Bozhüyük –Bil.; *Karamürsel –Ke.; -Bo.; Akhisar
*Geyve –Sk.; *İğdır –Kr.; -Ezm.; -Ur.; Şabanözü *Polatlı, *Nallıhan, *Ayaş,
*Güdül –Ank.; Kızılviran *İncesu, Zencidere –Ky.; -Kn.; *Karaisalı –Ada.;
*Tarsus, Emirler –İç.; *Elmalı –Ant.; *Karaağaç –Ed.)

[keşirotu]: (Ebet *Dinar –Af.)

[keşşir]: (*Antakya -Hat.)

[keşür]: (-Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; -Bt.; *Varto –Mş.)

[kişir]: (Sirkeli *Çubuk –Ank.)²⁸⁴

DER. Kınalı böduk [kınalı parmak]: Havuç.²⁸⁵

DER. Kırt kırt (I): Havuç. (-Ada.)²⁸⁶

DER. Kızılot: Havuç. (Kayı –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Kale *Tavas –
Dz.; Büyükdere –İst.; Çobansa *Fethiye, Çaltılar v-Mğ.)²⁸⁷

²⁷⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1981.

²⁷⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2351.

²⁷⁹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2373.

²⁸⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2611.

²⁸¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2713.

²⁸² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2718.

²⁸³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2755.

²⁸⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2772.

²⁸⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2806.

²⁸⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2839.

²⁸⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2867.

DER. Margul: Havuç. (-Tr.)²⁸⁸

DER. Özbek (I): Havuç. (-Af.)²⁸⁹

DER. Sarıparmak: Havuç. (-Kn.)²⁹⁰

DER. Sarot [sarıot]: Havuç. (Güney *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam,
Söğüt, Honaz *Çal –Dz.)

[sarıot]: (Haçalar *Çal –Dz.)²⁹¹

DER. Sivirtme: Havuç. (-İz.)²⁹²

DER. Şarlık: Havuç. (Kılıçlar –Ank.)²⁹³

DER. Yerkökü : Havuç. (Kerkük)²⁹⁴

DER. Yerotu [yirotu]: Havuç. (Oyaca *Sungurlu –Çr.; *Ortaköy –Yz.;
Cemele, *Mucur –Krş.; *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; -Kn.; -Ada.)

[yirotu]: (*Bor –Nğ.)²⁹⁵

DER. Zerdek: Havuç. (-Brs.)²⁹⁶

Hemil

(Tar. hemil): Bir çeşit sarmaşık.²⁹⁷

DER. Veri bulunamadı.

Hindiba

(Tar. acı marul): Hindiba.²⁹⁸

(Tar. güneyik): Hindiba.²⁹⁹

(Tar. kadiotu): Hindiba.³⁰⁰

(Tar. karakavruk): Hindiba.³⁰¹

DER. Acıgıcı (acıgıcı kulağı, acıgıcı (III), acı günek -1, acı güneyik, acıkıcı,
acıkulak, acımcak (II) : Lâbada. (Uş, *Senirkent –Isp; Tepecik *Emet -Kü.;
*Ardahan, -Kr. Köyleri. 2. Hindiba (-Es.)

²⁸⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3130.

²⁸⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3371.

²⁹⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3548.

²⁹¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3550.

²⁹² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3650.

²⁹³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3752.

²⁹⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4254.

²⁹⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4254.

²⁹⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4363.

²⁹⁷ Tarama Sözlüğü, c.3, 1911.

²⁹⁸ Tarama Sözlüğü, c.1, 5.

²⁹⁹ Tarama Sözlüğü, c.3, 1869.

³⁰⁰ Tarama Sözlüğü, c.4, 2159.

³⁰¹ Tarama Sözlüğü, c.4, 2263.

(Acı güneş -1): (Dişli, Özburun, *Bolvadin, -Af.; Navlu *Yeşilova –Brd.; Çıtak, Çöplü, Melhoş *Çivril –Dz.; Beşkarış *Altıntaş, Çavdarhisar *Emet – Kü.)

(Acı güneyik): Burhaniye *Dinar –Af.; Sücüllü, Yalvaç -Isp.; Ortaköy *Çal –Dz.; Doğanbey *Beyşehir –Kn.)

(Acıkııcı): (*Şabanözü –Çkr.; Çakır *Şebin Karahisar –Gr.) 3. Kuzukulağı otu. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.; Ersis *Yusufeli –Ar.)

(Acıgııcı kulağı): (*Kurşunlu, –Çkr.)

(Acıkulak): Uş.; Akçaşar *Eğridir -Isp.; Karataş *Sarayköy – Dz.; Çepnidere *Turgutlu –Mn.; Minnetler *İvrindi -Ba.; -Bo.; Genek *Yatağan - Mğ.)

(Acımcak (II): (*Tavşancıl Gebze -Kc.) 4. Su teresi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış *Iğdır ve çevresi –Kr)

(acıgııcı (III): Küçükkisa *Zile -To.)³⁰²

DER. Çatdankuş: Hindiba. (Erciş –Vn.)³⁰³

DER. Çatlankoz [çatlankuş]: Bir cins yabancı ot, hindiba. (Pasinler –Ezm.)

[çatlankuş]: (-Dy)³⁰⁴

DER. Çekim (I) [çeküm]: 4) Hindiba. (-Çkr.; Çubuk Hasanoğlu –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Ereğli –Kn.)³⁰⁵

DER. Çukur [çuhur]: Yeşil ve taze iken yenen salatası yapılan bir ot, hindiba. (-Nğ.)

[çuhur]: (II) (-Nğ.)³⁰⁶

DER. Gerdama: Hindiba. (*Hadım –Kn.)³⁰⁷

DER. Güeyk: Hindiba. (-Ist)³⁰⁸

DER. Güneyik [güneş (II) -1, günevik, güneyk, güneylik]: Hindiba. (Kumdanlı *Yalvaç -Isp.; -Kn.; ilçe ve köyleri; *Fethiye köyleri –Mğ.)

[güneş (II) -1]: (Durmaz *Dinar –Af.)

[günevik]: (Sarılar –İz.)

³⁰² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 46.

³⁰³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1089.

³⁰⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1091.

³⁰⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1197.

³⁰⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1302.

³⁰⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1995.

³⁰⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 2215.

[güneyk]: (Avşar *Karaağaç –Isp.)

[güneylik]: (Güney *Yeşilova –Brd.)³⁰⁹

DER. Güzdede: Hindiba. (-Ank.)³¹⁰

DER. Karagavuk [karagavık, karagöz (I) -5]: Hindiba. (İlyas *Keçiborlu – Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.)

[karagavık]: (Bulkaz *Çivril -Dz.)

[karagöz (I) -5]: (*Tavas –Dz.; -Gaz.; *Bor –Nğ.; -Kn.)

(sf, 2644)

DER. Karakavuk (I) [karakavak, karakavluk, karakavruk, karakavuk, karkavut]: Hindiba. (*Yalvaç –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova, Başpınar*Tefenni – Brd.; *Sarayköy, Alâeaddin *Acıpayam –Dz.; Barcın *Yenişehir –Brs.; -Kü.; Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; -Isp.; Kayı *Tosya –Ks.; Şabanözü, *Kurşunlu –Çkr.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; *Bodrum –Mğ.)

[karakavruk]: (-Dz.)

[karkavuk]: (Güney *Yeşilova –Brd.; *Bozkır –Kn.)

[karkavut]: (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)³¹¹

DER. Kuşkuş (II): Hindiba. (*Afşin –Mr.; -Yz.)³¹²

Hürle

(Tar. hürle): Burçak cinsinden bir ürün.³¹³

DER. Veri bulunamadı.

İlgın ağacı

(Tar. yılgın-yılgun): İlgın ağacı.³¹⁴

DER. yılgın: Sulak yerlerde kendiliğinden biten bir ağaç. (-Çr; -To; Hat; - Sv)³¹⁵

Isırgan otu

(Tar. gicitgen-giçitken): Isırgan denilen ot.³¹⁶

DER. Bısırgan: Isırgan otu. (Sarı İdris *Eğridir -Isp.)³¹⁷

³⁰⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 2229.

³¹⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 2243.

³¹¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2647.

³¹² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3017.

³¹³ Tarama Sözlüğü, c.3, 1932.

³¹⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4582.

³¹⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4271.

³¹⁶ Tarama Sözlüğü, c.3, 1696.

³¹⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 670.

DER. Bisibisi otu: Isırgan otu. (Navlu Yeşilova –Brd.)³¹⁸

DER. Cecirgen: Isırgan otu. [ceğirgen, cırgan, ciciklen, cicirgen, ciğirgen, çiğirden]: Isırgan otu. (*Düzce –Bo.; -İst.)

[ceğirgen]: (*Akyazı – Sk.)

[cırgan]: (Bereketli *Tavas –Dz.; -Ba)

[ciciklen]: (Kırkveli *Salihli –Mn.)

[cicirgen]: (*Emet –Kü.)

[cicirgen]: (-Kn.)

[çiğirden]: (*Ereğli –Zn.)³¹⁹

DER. Cırgan: Isırgan otu. (Yeşilöz *Güdül –Ank.)³²⁰

DER. Cıslaan: Isırgan otu. (-Ky.)³²¹

DER. Cızlağan: Isırgan otu. (-Ng)³²²

DER. Cincar [cımcı, cıncı, çinçar]: Isırgan otu. (Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, Uşhum Yusufeli –Ar.; *Ardahan *Sarıkamuş köyleri. Cala *Çıldır .Kr-)

[Cımcı]: (Yusufeli –Ar.)

[Cıncı]: (Zara *Ama.; Veliköy Şavşat -Ar.)

[Cıncı]: (Yavuz Şavşat -Ar.)³²³

DER. Çakır (IV): Isırgan otu. (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)³²⁴

DER. Dakırdalak: Isırgan otu. (*Ödemiş –İz.)³²⁵

DER. Dalagan: [daladiken, dalagan otu, dalağan (I) -1, dalan (II), dalanca, dalandiken, dalayan diken, dalgan, dalıgan, dalıgan, dalkan, dızlağan]: Isırgan otu. (Güney *Buldan –Dz.; Karahayıt, Amasya *Bozdoğan –Ay.; *Kuşadası, *Seferihisar, *Urla, *Torbalı –İz.; Keper –Çkl.; *Zile –To.; Şeref, Kavaklı *Yatağan –Mğ.; -Ant.)

[daladiken]: (-İz.)

[dalagan otu]: (Hacıfakı –Dz.)

³¹⁸ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 704.

³¹⁹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 875.

³²⁰ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 4473.

³²¹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 941.

³²² *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 950.

³²³ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 975.

³²⁴ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1044.

³²⁵ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1331.

[dalağan (I) -1]: (Kösten Honaz Karahisar *Tavas –Dz.;
*Bozdoğan -Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.;
*Milas –Mğ.)

[dalan (III)]: (-Brd.; *Bodrum –Mğ.)

[dalanca]: (Küçükbahçe –İz.; Söğüt *Köyceğiz –Mğ.)

[dalandiken]: (*Marmaris –Mğ.)

[dalayan diken]: (Gönen –İsp.)

[dalğan]: (Eymir, Sürez *Bozdoğan, Alanlı, *Nazilli –Ay.;
Türkşanlı *Kuşadası –İz.; *Milas –Mğ.)

[dalığan]: (Kızılhisar *Acıpayam, Honaz –Dz.;
*Germencik –Ay.)

[dalkan]: (-Ay.)

[dızlağan]: (Çanılı *Ayaş –Ank.; Tavlusun, Kambur-Ky.;-
Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)³²⁶

DER. Eğinç: Isırgan otu. (Kaptanpaşa ve köyleri *Çayeli -Rz.)³²⁷

DER. Gidişgen (I) [gecirgen, geçirgen (I), gıcan (II), gıcıkdan otu, gıcıkdan
otu, gıcirtan, gıcan, gıciklen, gicirgen, gicitkan, gidişik (II), gidişkenlik, gidişken
otu, gijirtiken]: 1) Isırgan otu. (*Sarayköy ve köyleri –Dz.; *Gördes –Mn.;
*Edremit –Ba.)

[gecirgen]: (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

[geçirgen (I)]: (Mühye –Ank.)

[gıcan (II)]: (Çepni *Gemerek –Sv.)

[gıcıkdan otu]: (*Merzifon –Ama.; Mühye –Ank.)

[gıcıkdan otu]: (*Ahlat –Bt.)

[gıcirtan]: (*Ahlat –Bt.)

[gıcan]: (Çepni, Karaözü *Gemerek –Sv.)

[gıciklen]: (Salihli –Mn.; Rumeli Göçmenleri, Akbaba –
Ist.)

[gicirgen]: (*Eşme ve çevresi –Uş.; *Tavşanlı –Kü.
İğneciler *Mudurnu, *Göynük –Bo.)

[gicitkan]: (Kafkas Türkleri -Ist.)

³²⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1335.

³²⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1678.

[gidişkenlik]: (*Edremit ve köyleri –Ba.)

[gidişken otu]: (Pelitköy *Burhaniye –Ba.)

[gijirtiken]: (Bayburt *Sarıkamış –Kr.)³²⁸

DER. Isırgı: Isırgan otu. (*Darende –MI. *Pınarbaşı ve köyleri -Ky.)³²⁹

DER. Sancakotu: Isırgan otu. (*Kemah –Ezc.)³³⁰

DER. Sırgan: Isırgan otu. (*Tirebolu –Gr.)³³¹

DER. Yığınç: Isırgan otu. (*Bulanık -Mş.)³³²

Izgın

(Tar. ızgın): Danelerinden beziryağı çıkarılan nebat.³³³

DER. Aspir: Tohumundan yağ çıkartılan bir bitki, (Carthamus tinctoria compositae). (Es-)³³⁴

DER. Izgın: 1) Beziryağı çıkarılan bitki. (-Sv. ve çevresi; İncirli –Yz.; - Ank; *Bünyan, Zencidere –Ky; (Bor –Nğ; -Kn)³³⁵

İncir

(Tar. hayır): Tin, incir.³³⁶

DER. Balanur [balart]: İncir. (Karaçay, Honaz –Dz.)

[balart]: (*Kaş ve çevresi –Antalya.)³³⁷

DER. Ballıdarı [ballıbadan, ballışıka, ballışapa, ballışıga]: İncir. (-Bo.; -Sv.; Sulutaş –Kn.)

[ballıbadan]: (-Bo.)

[ballışıka]: (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

[ballışapa]: (-Ks.)

[ballışıga]: (-İz.)³³⁸

DER. Cılık (IV): İncir. (Bereketli *Tavas –Dz.; *Kadıköy –İst.)³³⁹

DER. Cicibici (II) : İncir. (Fındıklı –İst.)³⁴⁰

³²⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2075.

³²⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2492.

³³⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3537.

³³¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3617.

³³² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4263.

³³³ Tarama Sözlüğü, c.3, 1993.

³³⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 347.

³³⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2499.

³³⁶ Tarama Sözlüğü, c.3, 1906.

³³⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 4443.

³³⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 510.

³³⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 912.

DER. Dahlı (I): İncir. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)³⁴¹

DER. Keletir (II): İncir. (*Kadıköy –İst.; -Ank.; *Hadım –Kn.)³⁴²

DER. Madrap (II): İncir. (Koruluk *Gülнар –İç.)³⁴³

DER. Maya (II): İncir. (Çataloluk, Bakırdağı *Develi –Ky.; *Kozan Başlamış, *Cebelibereket –Ada.)³⁴⁴

DER. Şıka: İncir. (*Mudanya ve köyleri –Brs.)³⁴⁵

DER. Şırlop: İncir. (*Havza –Sm.)³⁴⁶

Karaağaç

(Tar. üvez ağacı): Kara ağaç.³⁴⁷

DER. Garageç: Karaağaç. (Başpınar *Tefenni –Brd.)³⁴⁸

DER. Gargeç: Karaağaç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)³⁴⁹

DER. Karageç: Karaağaç. (-İz.)³⁵⁰

DER. Lüzi: Karaağaç. (Bırastik –Ezc.)³⁵¹

Karaasma

(Tar. karaasma): Sarılgan bitkilerden biri.³⁵²

DER. Veri bulunamadı.

Karamuk

(Tar. karamuk): Tarlada buğday aralarında biten, anasona benzer söbüce siyah ve acı bir tohum.³⁵³

DER. Bala (III): 1) Karamuk (Alanlı -Ay.; *Fethiye köyleri –Mğ.)³⁵⁴

DER. Garamuk [garamuh]: Buğdayların içinde bulunan, yuvarlak, kara ot tohumu kamuk. (Peşman *Daday –Ks.)

[garamuh]: (Uluşiran *Şıran –Gm.)³⁵⁵

³⁴⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 958.

³⁴¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1329.

³⁴² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2732.

³⁴³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3103.

³⁴⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3140.

³⁴⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3768.

³⁴⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3774.

³⁴⁷ Tarama Sözlüğü, c.6, 4127.

³⁴⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1918.

³⁴⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1923.

³⁵⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2644.

³⁵¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3097.

³⁵² Tarama Sözlüğü, c.4, 2253.

³⁵³ Tarama Sözlüğü, c.4, 2268.

³⁵⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 496.

³⁵⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1920.

DER. Karamık [karamuḡ, karanbuk]: Saçma büyüklüğünde meyveleri olan dikenli bir bitki, çalı.(İğdecik, *Uluborlu, Bağılı *Gelendost, İlyas *Keçiborlu, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova Başpınar *Tefenni –Brd.; Seyit *Çal, Bulkaz, Çöplü *Çivril –Dz.; -İz.; -Mn.; *Susurluk, *Burhaniye –Ba.; Lapseki –Çkl.; *İnegöl –Brs.; *Sivrihisar –Es.; *Artova –To.; -Rz.; *Afşin –Mr.; Şarkışla, Çepni *Gemerek –Sv.; Üçem *Bala –Ank.; *Pınarbaşı, Tavlısın *Erkilet –Ky.; *Bor –Nğ.; *Çumra, *Ermenek –Kn.; *Anamur, *Mut –İç.; Bağyaka *Elmalı, *Finike –Ant.; Ceylan *Fethiye, *Bodrum, *Milas Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

[karamuḡ]: (*Gürün –Sv.)

[karanbuk]: (-Ezc.)³⁵⁶

DER. Karımak: Karamuk da denilen bir çeşit bitki. (Danrıveren *Acıpayam -Dz.)³⁵⁷

DER. Orım: Karamuk bitkisi. (-Ezc.)³⁵⁸

Karapazı

(Tar. karapazı): Koyun sarmaşığı denilen ot, sirken.³⁵⁹

DER. Veri bulunamadı.

Kargadüvleği, (kargadüğleği):

(Tar. kargadüvleği-kargadüğleği): Ebucehil karpuzu, acıhıyar, eşekhiyari.³⁶⁰

DER. Acı dülek: 1. Acı kavun. 2. Ecbalium elaterium, cucurbitaceae. (*Bergama –İz.)³⁶¹

DER. Acı kavun (acı dülek -1, acı düvelek, acı düvlek): Bir otun, acı suyu sarılığa ilaç olarak kullanılan ve kavuna benzeyen küçük meyvası, eşek hıyari. (Çepnidere *Turgutlu -Mn.; *Yeniköy -Ba.; Elbeyli, İnikli *İznik Aksu, -Brs.; *Kandıra -Ke.; *Çatalca –İst.; Kapullu *Karabük –Zn.; Kayapa Lalapaşa, -Ed.; Ceylanköy *Lüleburgaz -Krk.)

(Acı dülek -1): (-Dz. Alanlı Ay.)

(Acı düvelek): (Aksu -Brs.)

(Aacı düvlek): (*Edremit -Ba.)³⁶²

³⁵⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2651.

³⁵⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2663.

³⁵⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3290.

³⁵⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2277.

³⁶⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2291.

³⁶¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 45.

DER. Kargadüleği [kargadüğeği, kargadüğeği, kargadüveği, kargadüveği, kargaibiği, kargaiğnesi, kargakozağı, kargadüğeği, kavalabardağı, kavaldız]: Ebuçehil karpuzu, acı hıyar. (Bağlıllı *Gelendost –Isp.; -Brd.; *Kurşunlu –Çkr.; *Vezirköprü –Sm.)

[kargadüğeği]: (Büyükkabaca, Uluğbey *Senirkent – Isp.)

[kargadüğeği]: (Yassıören*Senirkent –Isp.)

[kargadüveği]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Kızılyer Honaz –Dz.)

[kargadüveği]: (*Bodrum –Mğ.)

[kargadüveği]: (Lapseki –Çkl.)

[kargaibiği]: (-Brs.)

[kargaiğnesi]: (*Emet –Kü.)

[kargakozağı]: (*Gemerek –Sv.)

[kargadüğeği]: (*Merzifon –Ama.)

[kavalabardağı]: (Erçene *Afşin –Mr.)

[kavaldız]: (Gülabi –Yz.)³⁶³

Kayın ağacı

(Tar. akça ağaç, govuş): Kayın ağacı.³⁶⁴

DER. Ağca ağaç: Beyaz gövdeli, parlak ve dayanıklı kerestesi olan bir ağaç. (-Çr.; *Zile ve çevresi Döllük, Kızılköy –To.; Zile *Mesudiye –Or.; Çakırköy *Şebin Karahisar -Gr.; -Ezc.; Yukarıkale Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)³⁶⁵

DER. Banraz: Kayın ağacı. (*Kilis –Gaz.; -Mr.; *Osmaniye –Ada.)³⁶⁶

DER. İsirik: Kayın ağacı. (-Sv.)³⁶⁷

Kekik

(Tar. kekik): Za'ter.³⁶⁸

DER. Veri bulunamadı.

Kekik otu

³⁶² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 48.

³⁶³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2659.

³⁶⁴ Tarama Sözlüğü, c.1, 69.

³⁶⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 86.

³⁶⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 522.

³⁶⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2556.

³⁶⁸ Tarama Sözlüğü, c.4, 2398.

Tar. (güyeği otu-güyeği keküğü): Kekik otu, za'ter.³⁶⁹

DER. Acı kokan: Kekik otu (Burhaniye *Dinar -Af.)³⁷⁰

Kestan

(Tar. kestene): Kestane.³⁷¹

DER. Ababara: Kebab kestane. (İnebolu –Ks.)

Ababura -1): (Abana, *İnebolu, *Cide -Ks.)

Ababura 1. (→ Ababara) 2. Kestane (*İnebolu –Ks.)³⁷²

DER. Kılılı kozak: Kestane. (Asarlık *Tire –İz.)³⁷³

DER. Pabıt: Kestane (*Sungurlu –Çr.)³⁷⁴

Keven

(Tar. geven): Baklagillerden bir çalı ki bazı çeşitlerinden kitre denilen zamk çıkartılır.³⁷⁵

DER. Çekme (VII): Geven bitkisi otu. (Aşudu *Darende –MI.; *Yeniköy Gargara, İznebol, Balkusan *Hafik –Sv.; *Ermenek –Kn; Yapıntı *Mut –İç)³⁷⁶

DER. Keven: Dikenli bir çeşit ot. (*Bor –Nğ.)³⁷⁷

Kıcı

(Tar. kıcı): Tereye benzer bir ot, kekik.³⁷⁸

DER. Gıcı: 1) Dağlarda yetişen ve yenilen otlar. (*Ereğli –Kn.)³⁷⁹

Kızıl ağaç

(Tar. kızıl ağaç): Kızıl söğüt.³⁸⁰

DER. Kezel ağaç: Kızıl ağaç. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz)³⁸¹

DER. Yaykın (I) [yaygın (I)]: 1) Kızıl ağaç. (Akpınar, Akkise, *Mesudiye, Kuzköy *Ünye –Or; Boztekke –Gr.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)

[yaygın (I)]: (Çakır *Şebinkarahisar –Gr.)³⁸²

³⁶⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 1889.

³⁷⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 49.

³⁷¹ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2454.

³⁷² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 5.

³⁷³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2802.

³⁷⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 3377.

³⁷⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1676.

³⁷⁶ *Tarama Sözlüğü*, c.2, 1115.

³⁷⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2776.

³⁷⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2467.

³⁷⁹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2477.

³⁸⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2539.

³⁸¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2781.

³⁸² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4213.

DER. Yekin (II): Kızılağaç. (*Perşembe köyleri –Or.)³⁸³

Kızılılık

(Tar. kiren): Kızılılık.³⁸⁴

DER. Çum: Kızılılık. (Çilehane *Reşadiye –To.)³⁸⁵

DER. Eyir (I) [Eğir (I)]: Kızılılık. (-Kn.)³⁸⁶

DER. Güren (I) [giren (II), giren iğdesi, gören (I)]: 1) Kızılılık. (-Uş.; *Çal -Dz.; *Gediz, *Simav, -Kü.; Yeniceköy *Ödemiş, *Bayındır –İz.; Yatağan *Akhisar –Mn.; *Yeşilköy –İst.; *Bulancak –Gr.; -Gaz.)

[giren (II)]: (-Bo.; *Geyve –Sk.; *Merzifon –Ama.; -To.)

[giren iğdesi]: (Taşkapı *Bolvadin –Af.)

[gören (I)]: (Tepuk, Büyükçekmece –İst.; -Ama.)³⁸⁷

DER. Kızılılık: Harmanlarda süpürge olarak kullanılan kızıl gövdeli, sarı çiçekli bodur boylu bir ot. (*Mut –İç.)³⁸⁸

DER. Kiren [kiren (I), kiran (I)] : (*Mengen –Bo.; Amasra, *Bartın Aliköy Çaycuma, *Devrek, Tekkeikebir *Ereğli, *Safranbolu, Cumayanı, Horcınas, Kışla, Kilimli, Yakademirciler –Zn.; Ağıl *Küre, Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Sarkın, Kuzuluk, İskilip, Olukyanı *Sungurlu, *Gerze ve köyleri –Sn.; *Bafra. *Vezirköprü, -Sm.; *Merzifon ve köyleri Soku –Ama.; *Niksar, *Reşadiye ve köyleri, Kervansaray, *Zile, Esteğin köyü, -To.; Kuz *Ünye –Or.; *Tirebolu –Gr.; *Yerköy –Yz.; Gürcü köyü *Kızılcahamam –Ank.; Bıyık Ali köyü –Tk)

[kiren (I)] : (*Bartın –Zn.)

[kiran (I)] : (*İnebolu –Ks.; *Merzifon –Ama.)³⁸⁹

Kimyon

(Tar. kimnon): Kimyon.³⁹⁰

DER. Avcar (II): Kimyon. (-Yz.)³⁹¹

DER. Sıra: Kimyon ve buna benzer kokulu bir ot. (Pozantı Karaisalı –Ada; *Mut köyleri *Silifke *Mersin –İç: Bodrum –Mğ.)³⁹²

³⁸³ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4231.

³⁸⁴ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2575.

³⁸⁵ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1304.

³⁸⁶ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1822.

³⁸⁷ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2235.

³⁸⁸ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2865.

³⁸⁹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2877.

³⁹⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2572.

³⁹¹ *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4431.

DER. Zira [zira]: Kimyon. (Alpı, *Sivrihisar –Es.)
[zira]: (*Tokat –Es.)³⁹³

Koku ağacı

(Tar. koku ağacı): Öd ağacı.³⁹⁴

DER. Veri bulunamadı.

Kudret helvası

(Tar. balsara-balsıra): Kudret helvası.³⁹⁵

DER. Balsara: 1) Bilhassa meşe ağacında görülen bir çeşit yapışkan parazit bitki (arılar bu bitkiden bal alırlar). (Minnetler –Ba.)³⁹⁶

DER. Gezo: Kudret helvası. (-Bt.)³⁹⁷

Kurudan

(Tar. kurudan): Patlıcana benzer bir ot.³⁹⁸

DER. Veri bulunamadı.

Kuş burnu

(Tar. kuş burnu): Gaga.³⁹⁹

DER. Askil: Kuşburnu meyvası. (Uşhum, Uta *Yusufeli -Ar.)⁴⁰⁰

DER. Civil (VII): Kuşburnu (-Gr.)⁴⁰¹

DER. Guş burnu [guş bunnu]: Yabani gül ağacının meyvesi. (Uluşiran *Şiran –Gm; *Arapkir *Hekimhan –Al; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[guş bunnu]: (Davullu *Hekimhan -Ml.)⁴⁰²

DER. Kuşbunlu: Yabangülü, kuşburnu. (-To.)⁴⁰³

Kuşetmeği

(Tar. kuşetmeği): Tere yaprağına benzer yaprağı olan yenilir bir ot.⁴⁰⁴

DER. Acımık: 1.(Acımık (I) -1); 2. (Acımık (II) -2); 3. Tereye benzer yenilir ekşi bir ot. (-Ama köyleri)⁴⁰⁵

³⁹² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3616.

³⁹³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4378.

³⁹⁴ Tarama Sözlüğü, c.4, 2608.

³⁹⁵ Tarama Sözlüğü, c.1, 394.

³⁹⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 511.

³⁹⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2023.

³⁹⁸ Tarama Sözlüğü, c.4, 2474.

³⁹⁹ Tarama Sözlüğü, c.4, 2752.

⁴⁰⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 345.

⁴⁰¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 989.

⁴⁰² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2202.

⁴⁰³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3016.

⁴⁰⁴ Tarama Sözlüğü, c.4, 2754.

DER. Guşetmeyi [guş eymeyi]: Küçük uzunca yapraklı bir kır sebzesi. (-Ezm.)

[guş eymeyi]: (-Ezm.)⁴⁰⁶

Kuş üzümü

(Tar. kişniş-kışmış): Kişniş üzümü, kuş üzümü.⁴⁰⁷

(Tar. kuş üzümü): Çekirdeksiz ufak üzüm.⁴⁰⁸

DER. Çirtik (V): Kuş üzümü. (*Divriği –Sv.)⁴⁰⁹

DER. Çülül: Kuş üzümü. (-El.)⁴¹⁰

Labada

(Tar. evelek): Ispanağa benzer bir ot, lâbada.⁴¹¹

DER. Acıgıcı (acıgıcı kulağı, acıgıcı (III), acı günek -1, acı güneyik, acıkıcı, acıkulak, acımcak (II) : Lâbada. (Uş, *Senirkent –Isp; Tepecik *Emet -Kü.; *Ardahan, -Kr. Köyleri.⁴¹²

DER. Atkulak: Labada da denilen yabancı bir ot. (Değişören *Seyitgazi –Es.; Argıtanı *Ilgın -Kn.)⁴¹³

DER. Çalba [çalba -1, çalpa -1 2]: 1) Labada denilen bitki. (Balçıkhisar- Af; *Senirkent köyleri –Isp; Seki *Fethiye-Mğ.)

[çalpa]: (Çakılar Fethiye –Mğ)⁴¹⁴

DER. Dulavratyaprağı: Labada. (-Kn.)⁴¹⁵

DER. Evelek [Efelek (I) -1, efelik, evelik, evelik mancarı, evellik, everek]: Yaprakları yenilebilen tohumlarından da çay yapılan ıspanağa benzeyen bir çeşit ot, labada. (Tokat –Es.; *Kargı –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Alaçam –Sn.; *Ulubey –Or.; *Piraziz –Gr.; Uşhum *Yusufeli –Ar.; Keçek *Oltu –Ezm.; *Refahiye ve çevresi - Ezc.; Solakuşağı *Şereflikoçhisar –Ank.; -Nğ.; -Kn.)

[Efelek (I) -1]: (Çığrı *Dinar, Dereçine *Bolvadin Af.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Bozan, Bardacık –Es.; Kurtköy –Ist.; Çilehane *Reşadiye –

⁴⁰⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 51.

⁴⁰⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2202.

⁴⁰⁷ Tarama Sözlüğü, c.4, 2588.

⁴⁰⁸ Tarama Sözlüğü, c.4, 2754.

⁴⁰⁹ Tarama Sözlüğü, c.2, 1238.

⁴¹⁰ Tarama Sözlüğü, c.2, 1308.

⁴¹¹ Tarama Sözlüğü, c.3, 1568.

⁴¹² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 46.

⁴¹³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 370.

⁴¹⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1050.

⁴¹⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1596.

To.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; -Yz.; Çayırılı *Haymana –Ank.; Dont *Fethiye –
Mğ.)

[Efelik]: (Sofular *Eğridir –Isp.; -Ks.; -Çr.; *Merzifon ve
köyleri –Ama.; Bizeri, Kızılköy –To. ve çevresi; Salman *Akkuş –Or.; Gökçekışla,
*Sorgun –Yz. ve köyleri; Yerkesik –Mğ.)

[Evelik]: (*Dinar -Af.; -Sm.; -To. ve çevresi;
*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; *Kelkit –Gm.; -Kr.; -Ezm.; -Ezc.; *Doğubeyazıt –
Ağ.; *Erciş, -Vn.; Vazıldan, Palha *Divriği, Çepni, *Gemerek, Yukarıseyit,
*Koyulhisar, *Gürün, -Sv.; -Krş.; Avşar *Pınarbaşı –Ky.; Hotamış, Şabanlı –Kn.)

[Evelik mancarı]: (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

[Evellik]: (*Mucur –Krş.)

[Everek]: (-Ky.)⁴¹⁶

DER. Ilbıda [Ilabada]: Sulak çayırlarda kendi kendine yetişen ve yaprakları
sebze olarak yenen bir çeşit ot, labada. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)⁴¹⁷

DER. Öfelek: Labada bitkisi. (-Sm; *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr: Pazar
Kızılcamahamam Sirkeli *Çubuk –Ank.)⁴¹⁸

Lahana

(Tar. kelem): Lahana.⁴¹⁹

DER. Veri bulunamadı.

Maydanoz

(Tar. su kerdemesi): Maydanoz ve su teresi.⁴²⁰

DER. Acımık: 1.(Acımık (I) -1); 2. (Acımık (II) -2). 4 Maydanoz (–Gr ve
köyleri)⁴²¹

DER. Bahteniz [bahdeniz, bahtenes, bahtenis, bahtunez, bakdanos, baktenis,
behtenis, behteniz, bektenis, bodünüs]: Maydanoz. (*Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.;
Kırıkhan, Amik *Geyikdağı –Hat.)

[bahdeniz]: (-Gaz.)

[bahtenes]: (-Ank.)

[bahtenis]: (-*Reyhanlı Türkmenleri –Hat.)

⁴¹⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1804.

⁴¹⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2465.

⁴¹⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3315.

⁴¹⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2403.

⁴²⁰ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 3571.

⁴²¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 51.

[bahtunez]: (-Dy.)

[bakdanos]: (-Md.)

[baktenis]: (-Mr.)

[behtenis]: (-Hat. köyleri)

[behteniz]: (-Ur.; *Kilis –Gaz.)

[bektenis]: (-Hat.)

[bodünüs]: (Darısekisi *Mersin –İç.)⁴²²

DER. Garamsa [Garamsar]: Maydanoz. (Gündoğdu –Rz.)

[Garamsal]: Maydanoz. (-Rz.)⁴²³

DER. Gin: Maydanoz. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)⁴²⁴

DER. Karoz: Maydanoz. (-Bt.; *Varto –Mş.)⁴²⁵

DER. Kārus: Maydanoz. (-Vn.)⁴²⁶

DER. Mandurus: Maydanoz. (-Or. Köyleri)⁴²⁷

DER. Mādanıs [madünüs, mādenis, mādünüs]: Maydanoz. (*Afşin -Mr.)

[madünüs]: (*Bor –Nğ.)

[mādenis]: (-Yz.)

[mādünüs]: (-Nğ.)⁴²⁸

DER. Pirişil: Maydanoz. (Çakırköy *Çatalca –İst.)⁴²⁹

Menekşe

(Tar. menevşe): Menekşe.⁴³⁰

DER. Benevşe [benövşe, benöyşe]: Menekşe. (*Erciş –Vn.)⁴³¹

DER. Melmeşe: Menekşe. (-Rz.)⁴³²

Mercimek

(Tar. yasmık): Mercimek.⁴³³

DER. Burşak (II): Mercimek. (Manyas –Brs.)⁴³⁴

⁴²² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 489.

⁴²³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1920.

⁴²⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2709.

⁴²⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2668.

⁴²⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2672.

⁴²⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3112.

⁴²⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3101.

⁴²⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3461.

⁴³⁰ Tarama Sözlüğü, c.4, 2803.

⁴³¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 628.

⁴³² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3159.

⁴³³ Tarama Sözlüğü, c.6, 4371.

DER. Cülbant: Mercimek. (*Sarıyer –İst.)⁴³⁵

DER. Gıdın: Mercimek. (*Havsâ –Ed.)⁴³⁶

DER. Heses: Mercimek. (*Uluborlu –İsp.) (sf, 2348)

DER. Mürdüme: 1) Mercimek. (Geresin *Keçiborlu –İsp.)

[mürdük -1]: (*Çerkeş –Çkr.)⁴³⁷

Meyan kökü

(Tar. buyan dibi): Meyan kökü.⁴³⁸

DER. Bıyam (I) [bıyan (I) -1, bilân (II), bıyam, bıyan, boyam boyan]:

Meyan kökü. (-Çkr.)

[bıyan (I) -1]: (*Serik –Ant.)

[bilân (II)]: (*Harput –El.)

[bıyam]: (-Çkr.; *Hacerköy –El.)

[bıyan]: (Süçüllü *Yalvaç –İsp.; *Merzifon –Ama.; *Devrek –Zn.)

[boyam]: (*Kilis –Gaz.; -Mr.; *Güdül, *Ayaş –Ank.)

[boyan]: (-Ada.)⁴³⁹

DER. Miyan: Meyan kökü. (Doğubeyazıt –Ağ.; *Antakya -Hat.)⁴⁴⁰

Nakıl

(Tar. nakıl): Türlü çiçekler ve renkli mumlarla süslenip şenlik gecelerinde alay önünde götürülen ağaç.⁴⁴¹

DER. Nakıl: Kına çiçeği. (Bulgaristan göçmenleri, Safra *Bakırköy –İst.)⁴⁴²

Oğul otu

(Tar. oğlan otu): Oğulotu, melisa.⁴⁴³

DER. Tatramba: Oğulotu, melisa. (*Tire –İz.)⁴⁴⁴

Ökse otu

(Tar. burç): Ökse otu.⁴⁴⁵

⁴³⁴ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 801.

⁴³⁵ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1026.

⁴³⁶ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 2035.

⁴³⁷ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3230.

⁴³⁸ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 723.

⁴³⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 672.

⁴⁴⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3206.

⁴⁴¹ *Tarama Sözlüğü*, c.4, 2824.

⁴⁴² *Tarama Sözlüğü*, c.4, 3234.

⁴⁴³ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 2931.

⁴⁴⁴ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3846.

⁴⁴⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 705.

DER. Bögelek (II) [bövelek -2, büvelek (II)]: Ökse otu. (Yassıviran *Senirkent Isp; Sultaniye Kn.)

[bövelek -2]: (-Kn)

[büvelek]: (Köşker -Krş; Ky; -Kn.)⁴⁴⁶

DER. Çekim (I) [çeküm]: 1) Çam ve armut ağaçlarının dallarında görülen parazit, ökse otu. (Erkinis, Peterek *Yusufeli –Ar.)

[çeküm]: (Parak, Alucra, Düzköy *Keşüp, Süme *Bulancak –Gr.; *Kelkit, Uluşiran *Şiran –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Refahiye ve çevresi –Ezc.; Keçek *Oltu –Ezm.)⁴⁴⁷

DER. Çiğirdik: Ökse otu. (Kıbrıs –Ank.)⁴⁴⁸

DER. Fitri: Ökse otu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)⁴⁴⁹

DER. Göbelek: 1) Ökse otu. (Yassıören *Senirkent –Isp.)⁴⁵⁰

DER. Göğce: Ağaçlarda görülen ve asalak olarak yaşayan bir bitki, ökse otu. (-Çkl; *Ulubey –Or; *Afşin –Mr; *Gemerek *Gürün –Sv; Pınarbaşı –Ky; *Akşehir, *Karaman –Kn; *Mut –İç)

[göğcelek]: (Bağıllı, *Eğridir, *Sütçüler, *Yalvaç –Isp.; *Ürgüp –Nş.; Bahçeli *Bor -Nğ .; *Anamur –İç.)

[gökce]: (*Merzifon ve çevresi –Ama.; Kuzköy *Akkuş *Danışman - Fatsa –Or.)

[gökçe (I)]: (*Merzifon –Ama.; -Çr.; -To.; Sarmaşık *Fatsa, Sarıca *Gölköy Kuzköy *Ünye –Or.; *Koyulhisar.; Çepni *Gemerek -Sv.; *Pınarbaşı ve köyleri -Ky.)⁴⁵¹

DER. Öğse: Ökse otu. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)⁴⁵²

DER. Ökselek: Elma, armut ağaçlarında görülen ve hastalık yapan bir ot ökse otu. (*Perşembe –Or.)⁴⁵³

DER. Purç: Ağaçların üstündeki asalak bir çeşit ot, ökse otu. (*Dinar –Af; *Yeşilova Bur –Dz; *Sivrihisar ve köyleri –Es; -Bu, Safranbolu, *Devrek, *Araç, Daday –Ks; Kurşunlu –Çkr;

⁴⁴⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 761.

⁴⁴⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1113.

⁴⁴⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1209.

⁴⁴⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1874.

⁴⁵⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2116.

⁴⁵¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2126.

⁴⁵² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3320.

⁴⁵³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3328.

*İskilip, Çorlu –Sn; *Kızılcahamam, *Beypazarı –Ank.)⁴⁵⁴
DER. Yapışkan: 1) Ökse otu. (*Fili Biga –Çkl.)⁴⁵⁵

Öküzgözü

(Tar. öküzgözü): Bir çeşit papatya.⁴⁵⁶
DER. Veri bulunamadı.

Pancar

(Tar. çükündür-çukundur): Pancar⁴⁵⁷

(Tar. pezik): Pazı, pancar.⁴⁵⁸

DER. Bazi (I): Pancar. (Kapıköy *Maçka –Tr.)⁴⁵⁹

DER. Bazik (II): Pazı (bitki). (-Kn.)⁴⁶⁰

DER. Carhala [calhala, çargala, çarhala, -2]: Pancar. (Çayağzı *Şavşat, Uşhum *Yusufeli –Ar.; *Göle, *Ardahan ve çevresi, *Posof –Kr.)

[calhala]: (*Posof -Kr.)

[çargala]: (Kol *Posof -Kr.)

[çarhala]: (Yavuz *Şavşat -Ar.)⁴⁶¹

DER. Çorhala: Pazı bitkisi. (Balıklı * Şavşat –Ar.)⁴⁶²

DER. Çökündür [cökündür -1, cuvundur]: Pancar. (*Akyazı ve çevresi – Sk.; *Safranbolu –Zn.; -Ks.; Gavur ve Beritdağı yörükleri –Mr.; -Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[cökündür -1,]: Anadoluhisar –Ist.; –Nğ.)

[cuvundur]: (-To.)⁴⁶³

DER. Çükündür [çukundur, çukundur, çukuntur, çügündür, çüklüce, çükündürük]: 1) Pancar. (*Çal –Dz.; Kırkağaç –Mn.; *Paşa –Ba.; Suluca Lapseki –Çkl.; -Brs.; *Simav –Kü.; Bozan *Keskin –Es.; Akyazı –Kc.; *Gerede, *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; Aliköy *Çaycuma, Kirpe, Kışla *Safranbolu, *Devrek –

⁴⁵⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3489.

⁴⁵⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4178.

⁴⁵⁶ Tarama Sözlüğü, c.5, 3075.

⁴⁵⁷ Tarama Sözlüğü, c.2, 960.

⁴⁵⁸ Tarama Sözlüğü, c.5, 3194.

⁴⁵⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 587.

⁴⁶⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 587.

⁴⁶¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 861.

⁴⁶² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1271.

⁴⁶³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1282.

Zn.; *Tosya, *Cide, *Taşköprü –Ks.; *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.; *Vezirköprü – Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.; -Ezm.; Vn.; *Siverek –Ur.; -Dy.; *Kilis –Gaz.; *Ayaş, *Kayaş, *Bala, *Beypazarı –Ank.; -Kn.; -Ed.; *Lüleburgaz, *Babaeski – Krk.; Kerkük; Rusçuk Bulgaristan).

[çukundur]: (-Ezm.)

[çukundur]: (-Kü.)

[çukuntur]: (-Dr.)

[çugündür]: (-Kü.)

[çüklüce]: (-Sm.)

[çükündürük]: (*Bergama –İz.; -Gaz.; *Haymana –Ank.)⁴⁶⁴

DER. Gılımboz: Pancar. (*Bulanık –Mş.)⁴⁶⁵

DER. Pandır (I): Pancar (-Ank.)⁴⁶⁶

DER. Tombatın [tombatum, tunbatun]: Pancar. (*Gölpazarı –Bil.; *Geyve – Sk.)

[tombatum]: (*Osmaneli –Bil.; *Hendek –Sk.)

[tunbatun]: (Ağlan *Osmaneli –Bil.; *Karamürsel –Kc.)⁴⁶⁷

DER. Tumba: Pancar. (*Söğüt –Bil.; *Göynük Bo; -Sm; -Ank.)⁴⁶⁸

DER. Zığlatma: Pancar. (*Beyşehir –Kn.)⁴⁶⁹

DER. Zıplak: Pancar. (*Gebze -Kc)⁴⁷⁰

Papatya

(Tar. babadiye-babadya): Papatya.⁴⁷¹

(Tar. babuna): Papatya.⁴⁷²

(Tar. koyungözü): Papatya.⁴⁷³

(Tar. pabadça): Papatya.⁴⁷⁴

DER. Ābabaçça: Papatya. (Çalış *Haymana –Ank)⁴⁷⁵

⁴⁶⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1307.

⁴⁶⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2042.

⁴⁶⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3393.

⁴⁶⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3957.

⁴⁶⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3992.

⁴⁶⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4368.

⁴⁷⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4377.

⁴⁷¹ Tarama Sözlüğü, c.1, 356.

⁴⁷² Tarama Sözlüğü, c.1, 359.

⁴⁷³ Tarama Sözlüğü, c.4, 2686.

⁴⁷⁴ Tarama Sözlüğü, c.5, 3175.

⁴⁷⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 5.

DER. Babacca (I) [babacan (II), babaçça, babaşça, babatça, babilya, babuşça, bebe ciceği, bebice, bibeççe, bobacca, bobaçça, bobahça, bobassa, bobaşça, bobatca, bobesçe, bobucca, boğaz çiçeği -1, boğoz çiçeği, bombaça, bombilibotça, böbetçe, bubatça (I), bubecece, bubeççe, bubeççik, bubeçye, bubeheç, bubeşçe, bubeşçe, bubetçe] 1) Papatya (Kızılköy *Dinar, İshaklı *Bolvadin –Af.; Akçaşar *Eğridir –Isp.; Anbarcık *Göhlisar, -Brd.; Ekse *Çal –Dz.; -Ba.; -Kü.; *Sivrihisar, Tokat, İkipınar –Es.; -Nş.; Eğirler *Beyşehir, *Karaman –Kn.; Çakalkuyusu –Ada.; Hacıhamzalı *Tarsus –İç.; *Serik, *Gazipaşa –Ant.; Müskebi *Bodrum –Mğ.)

[babacan (II)]: (İshaklı *Bolvadin –Af.; Bereketli *Tavas –Dz.; Aksu –Brs.)

[babacca]: (İshaklı *Bolvadin –Af.; Banus *Eğridir –Isp.; Aydınlı *Karaisalı –Ada.)

[babaşça]: (Kandıra –Kc.)

[babatça]: (Aydoğmuş *Keçiborlu –Isp.; Devri *Bucak –Brd.; Bekilli *Çal -Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; -Ba.; *Ayaş –Ank.; Argıthanı *İlgin –Kn.)

[babilya]: (İshaklı *Bolvadin –Af.; Taptık –Ed.)

[babuşça]: (*Acıpayam –Dz.; -Ay.)

[bebe ciceği]: (*Bozdoğan -Ay.)

[bebişçe]: (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

[bibeççe]: (*Tefenni –Brd.)

[bobacca]: (Darisekisi, *Mersin, Evlik –İç.)

[bobaçça]: (Yassıviran *Senirkent –Isp.; -Mn.; Yeniköy –Ba.; -Kü.; *Şereflikoçhisar –Ank.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Ermenek –Kn.; Hacıhamzalı, Karakütük *Tarsus, Emirşahlar *Anamur –İç.; Karadere *Gündoğmuş –Ant.)

[bobahça]: (Namrun *Tarsus –İç.)

[bobassa]: (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

[bobaşça]: (-Ay.)

[bobatca]: (Dişli *Bolvadin –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; -Ba.)

[bobesçe]: (Alacalar *Kırkağaç –Mn.)

[bobuçça]: (Uzuncaburç *Silifke –İç.)

[boğoz çiçeği -1]: (Güney *Yeşilova –Brd.)

- [bombaça]: (İlyaslar *Kırkağaç –Mn.)
[bomilibotça]: (Mucur –Krş.)
[böbetçe]: (Gediz –Uş.)
[bubaçça]: (İncesu *Dinar -Af.; Yassıvıran *Senirkent –Isp.;
Yukarıkaraçay *Acıpayam, Kösten, Honaz, İsabey, Zeyve *Çal Tekkeköy –Dz.;
Kıratlı *Dikili –İz.)
[bubaçya]: (Kuşbaba *Bucak –Brd.)
[bubaşça]: (Beylerli –Dz.; Süver *Bozdoğan, *Karacasu –Ay.)
[bubaşça]: (*Alaynut -Kü. *Tavas –Dz.; Karayıt –Ay.)
[bubatça (I)]: (Bağıllı *Eğridir, *Uluborlu –Isp.; Hadım *Çal –Dz.;
*Serik –Ant.)
[bubecce]: (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Mesyen, Yerkesik –Mğ.)
[bubeççe]: (Emircik *Çivril, *Sarayköy –Dz.; *Bodrum –Mğ.)
[bubeççik]: (*Acıpayam –Dz.)
[bubeçye]: (Kozluca *Uluborlu –Isp.)
[bubehçe]: (*Bayındır –İz.)
[bubeşçe]: (Çeltek *Yeşilova Tefenni –Brd.; *Acıpayam, *Sarayköy
–Dz.; Germencik, Karapınar, *Nazilli –Ay.)
[bubeşça]: (Alayunt -Kü.)
[bubeşçe]: (Kavak *Yeşilova –Brd.; Oğul Darıveren *Acıpayam –
Dz.)
[bubetçe]: (-Brd.; Çeltik, *Çivril –Dz.)⁴⁷⁶
DER. Çiçek (III): Papatya. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)⁴⁷⁷
DER. Dallama: Papatya. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)⁴⁷⁸
DER. Evrümçevrüm: Papatya. (*Ergeni Osmaniye –Ada.)⁴⁷⁹
DER. Kelçiçek [kelçiçeği]: Papatya. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; *Boyabat –
Sn.; *Yatağan –Mğ. *Malkara –Tk.)
[kelçiçeği]: (*Boyabat –Sn.)⁴⁸⁰
DER. Kelkız çiçeği: Papatya. (*İskilip –Çl.)⁴⁸¹

⁴⁷⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 448.

⁴⁷⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1203.

⁴⁷⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1345.

⁴⁷⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1814.

⁴⁸⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2726.

DER. Papatça [papaçya, papı (III), papulça]: (*Demirci –Mn.; *Balya –Ba.)

[papaçya]: (-Dz.)

[papı (III)]: (Honaz -Dz.)

[papulça]: (Korucuköy *İpsala –Ed.)⁴⁸²

DER. Pirelik: Papatya. (*Bozüyük –Bil.)⁴⁸³

DER. Popaça [popaçça, popurçak]: Papatya. (Paşaköy *Keşan -Ed.)

[popaçça]: (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

[popurçak]: (Alibeyli –Mn.)⁴⁸⁴

DER. Tömtöm: Papatya. (Keşanuz *Ayaz –Ank.)⁴⁸⁵

DER. Yoğurtçiçeği [yoğurtgülü, yoğurtçiçeği]: Papatya. (Bağlıllı, Anamos *Eğridir –İsp.; Efirli –Or.; -Ur.; *Nizip –Gaz.; Hartlap –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri, *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Genezin *Avanos –Nş.; *Develi, Hamurca *İncesu, Pazarören, *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; -Ada.; *Tarsus, Burhan, *Mersin ve köyleri, Çukurbağ *Mut –İç.; Kocayatak *Serik –Ant.)

[yoğurtgülü]: (Kerkük ve çevresi)

[yoğurtçiçeği]: (Siverek –Ur.)⁴⁸⁶

Pazı

(Tar. sirken): Pazı, yabancı ıspanak.⁴⁸⁷

DER. Bazık (II): Pazı (bitki). (-Kn.)⁴⁸⁸

DER. Çorhala: Pazı bitkisi. (Balıklı * Şavşat –Ar.)⁴⁸⁹

DER. Garaca (II): Pazı. (Çanlılı *Ayaş –Ank.)⁴⁹⁰

DER. Living: Yaban pancarı, pazı. (*Şiran –Gm; -Dz)⁴⁹¹

DER. Pazık [pazıpancarı, pazıpenceri, pazük]: Pancar. (*Erciş –Vn; *Ahlat –Bt.; -Ada.)

[pazıpancarı]: (*Merzifon -Ama.)

⁴⁸¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2735.

⁴⁸² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3395.

⁴⁸³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3460.

⁴⁸⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3470.

⁴⁸⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3983.

⁴⁸⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4288.

⁴⁸⁷ Tarama Sözlüğü, c.5, 3489.

⁴⁸⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 587.

⁴⁸⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1271.

⁴⁹⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1918.

⁴⁹¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3082.

[pazıpenceri]: (İrişli *Çıldır –Kr.)

[pazük]: (Ağrakos *Suşehri –Kr.)⁴⁹²

DER. Perzü: Pazı bitkisi. (Kuz *Akkuş –Or.)⁴⁹³

DER. Zılık: Marula benzeyen yaprağından sarma yapılan bir kış sebzesi, pazı. (*Antakya –Hat.; Kerkük)⁴⁹⁴

Pelit

(Tar. pelit): Palamut.⁴⁹⁵

DER. Veri bulunamadı.

Sakız ağacı

DER. Çıtlık (I) [cıtlık(III), çıtlak, (X), çıtlak ağacı, çıtlık sakızı, çıtmık (III), çıtnıh, çıtmık]: 1) Çitlenbik. *Dinar –Af.; Beki *Karahallı –Uş.; Ataköy –Isp.; Başpınar *Tefenni, Çerçin –Brd.; Yukarıseyit, İsabey, *Çal, Karahisar *Tavas –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş *Tire –İz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; -Kn; *Mut, Uzuncaburç Silifke –İç.; Ceylan Köyceğiz –Mğ.)

[cıtlık(III)]: (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

[çıtlak ağacı]: (*Bodrum –Mğ.)

[çıtmık (III)]: (Doğanbey *Beyşehir –Kn.)⁴⁹⁶

DER. Çitemik (I): [çitemek (I)]: Çitlembik ağacı. (Çeltik *Bucak –Brd.; *Andırın –Mr.; *Finike ve köyleri -Ant. *Fethiye ve köyleri, Yerkesik –Mğ.)

[çitemek (I)]: (-Ant.)⁴⁹⁷

DER. Menengiş [meneggiş, menegüç, menekiş, menengeç, menengiç, menengüç, menengëç, meneviş, menevş, meniç, merengiş, merlengeç, merlengiç]: Çitlembik, sakızağacı. (*Antakya –Hat.; -Ky.; *Ereğli –Kn.; Gavurdağı, *Cebelibereket –Ada.)

[meneggiş]: (*Antakya köyleri –Hat.)

[menegüç]: (-Ur.)

[menekiç]: (Kargıcak *Alanya –Ant.)

[menengeç]: (Bağıllı *Gelendost –Isp.; -Ay çevresi)

[menengiç]: (-Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.)

⁴⁹² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3419.

⁴⁹³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3433.

⁴⁹⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4371.

⁴⁹⁵ Tarama Sözlüğü, c.5, 3185.

⁴⁹⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1197.

⁴⁹⁷ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1242.

[menengüç]: (-Ist)

[menengeç]: (Karahisar *Tavas –Dz.)

[meneviş]: (Eğridir köyleri, *Sütçüler, *Keçiborlu –Isp.;

*Ağın –El.; *Bor –Nğ.; -Kn.; Bozburun –Mğ.)

[menevş]: (Çandır *Sütçüler –Isp.)

[meniç]: (Çeşme *Datça -Mğ.)

[merengiş]: (*Kilis –Gaz.)

[merlengeç]: (*Urla –İz.)

[merlengiç]: (Bekilli *Çal –Dz.)⁴⁹⁸

Sarı papatya

(Tar. sırgıgözü): Sarı papatya.⁴⁹⁹

DER. Gelinyemişi: Sarı papatya. (*Gazipaşa, *Alanya –Ant.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)⁵⁰⁰

Sarmaşık

(Tar. eklemic): Sarmaşık denilen ot.⁵⁰¹

DER. Cafâ çiçeği: Sarmaşık. (Ilıcaksu *Domanıç -Kü.)⁵⁰²

DER. Sarmaşuk: Sarmaşık. (*Çaycuma –Zn; *Çayeli –Rz;)⁵⁰³

Semizotu

(Tar. pirpirim-pürpürüm): Semizotu.⁵⁰⁴

(Tar. sovucluk): Semizotu.⁵⁰⁵

DER. Baldırıkız: Semizotu. (Navlu *Yeşilova –Brd.)⁵⁰⁶

DER. Cacık [cacıh]: 2) Semizotu. (Alpanos *Seyitgazi -Es.)⁵⁰⁷

DER. Cimile (I) [cimille, çemille, çemilli]: Semizotu. (*Ereğli –Kn.)

[cimille]: (*Ereğli –Kn.)

[çemille]: (*Ereğli –Kn.)

⁴⁹⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 3162.

⁴⁹⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 3409.

⁵⁰⁰ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 1982.

⁵⁰¹ *Tarama Sözlüğü*, c.3, 1411.

⁵⁰² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 840.

⁵⁰³ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3549.

⁵⁰⁴ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 3197.

⁵⁰⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.5, 3524.

⁵⁰⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 502.

⁵⁰⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 839.

[çemilli]: (*Ereğli –Kn.)⁵⁰⁸

DER. Çilbir otu: Semiz otu (*Afşin *Elbistan –Mr.)⁵⁰⁹

DER. Gilik (III): Semizotu (-Ezc.)⁵¹⁰

DER. Kıvrışık: Semizotu. (*Bakırköy –İst.)⁵¹¹

DER. Kıbışkan [kibişkan] : Semizotu. (Büyükilvat *Akseki –Ant.)

[kibişkan] : (Erenyaka *Akseki –Ant.)⁵¹²

DER. Pirpirim: Semizotu. (Çine *Bolvadin Af; -Ay Kü: *Karamürsel Kc; *Çarşamba –Sm; *Merzifon –Ama; -To; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr; -Tr; -Gm; -Ezm; -Ezc; -Dy; -El; MI)⁵¹³

DER. Sahlan: Semiz otu. (-Ank.)⁵¹⁴

DER. Semizlik: Semiz otu. (*Bor –Nğ.) (sf, 3582)

DER. Soğukluk (II) [soğucak, sohluk, sokluk, sikluk (II), sovukluk (I)]: Semizotu. (*Safranbolu –Zn.; -Çkr.; *İskilip –Çr.; *Boyabat –Sn.; Izgın *Elbistan, Şekeroba *Afşin ve köyleri –Mr.; *Antakya –Hat.; -Yz.; *Kalecik –Ank.; -Ada.)

[soğucak]: (-Sn.)

[sokluk, sikluk (II)]: (-Çkr.)

[sovukluk (I)]: (-Çkr.; Yenice kale –Mr.; *Antakya –Hat.)⁵¹⁵

DER. Tohmege: Semizotu. (-Isp.)⁵¹⁶

DER. Tokmakan [tokmagan]: Semiz otu. (*Bozkır –Kn; *Silifke, Mersin –İç; *Finike Elmalı –Ant) (sf, 3951)

DER. Tomekan: Semiz otu. (*Ermenek -Kn.)⁵¹⁷

Sorkun

(Tar. sorkun-sorgun-sorhun): Sultanî söğüt.⁵¹⁸

DER. Veri bulunamadı.

Sultan borkü

⁵⁰⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 973.

⁵⁰⁹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1214.

⁵¹⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2077.

⁵¹¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2851.

⁵¹² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2782.

⁵¹³ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3461.

⁵¹⁴ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3518.

⁵¹⁵ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3657.

⁵¹⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3497.

⁵¹⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3958.

⁵¹⁸ Tarama Sözlüğü, c.5, 3513.

(Tar. sultan brk): Beybrk de denilen bir iek adı.⁵¹⁹
DER. Veri bulunamadı.

Sumak

(Tar. sumak): Ekşi yemiş veren bir bodur ağaç ve yemişi.⁵²⁰
DER. Veri bulunamadı.

Suret darısı

(Tar. suret darısı): Kuk darı, gvercinlere verilen darı.⁵²¹
DER. Veri bulunamadı.

Snter

(Tar. snter): avdara benzer kırmızı renkli bir çeşit sert buğday.⁵²²
DER. Veri bulunamadı.

Tere otu

(Tar. kerdime): Tere otu.⁵²³
DER. Dere: Tere denilen bitki.⁵²⁴

DER. Gerdeme [gerdime (I), gerdme -2]: Sulak yerlerde yetişen, yenilir, yeşil renkli bir çeşit ot tere. (Gll *Boldan -Dz; *Bigadiç -Ba; *Seyitgazi Yukarıseyitn -Es *Beyşehir Gnen -Kn; Aslanky *Mersin İ; *Alanya -Ant. *Yatağan, *Fethiye ve kyleri -Mę.)

[gerdime (I)]: (-Af.; Kesme *Eğdir, Salihli -Mn.; Ilıcaksu *Domaniç, Ayvalı Tavşanlı -K.; Barcak *Sğt -Bil.; Satılmış -Es.; *Milas, Zeyve *Fethiye -Mę.)

[gerdme -2]: (Bayadı -Or.)⁵²⁵

DER. Kerdeme [kerdime]: Tere. (*şebinkarahisar -Gr.; *Anamur -İ.; -Ant.; Bozburun *Marmaris -Mę.)

[kerdime]: (Kozluca -Brd.; Tepeky *Torbalı -İz.; *Bodrum, *Milas -Mę.)⁵²⁶

⁵¹⁹ Tarama Szliğ, c.5, 3573.

⁵²⁰ Tarama Szliğ, c.5, 3576.

⁵²¹ Tarama Szliğ, c.5, 3584.

⁵²² Tarama Szliğ, c.5, 3621.

⁵²³ Tarama Szliğ, c.4, 2441.

⁵²⁴ Trkiye 'de Halk Ağzından Derleme Szliğ, c.2, 1432.

⁵²⁵ Trkiye 'de Halk Ağzından Derleme Szliğ, c.3, 1996.

⁵²⁶ Trkiye 'de Halk Ağzından Derleme Szliğ, c.4, 2753.

DER. Su gerdimesi: Akarsu kıyılarında biten ve yenebilen semiz otuna benzeyen bir bitki. (*Ağlasun –Brd.)⁵²⁷

Toz ağacı

(Tar. toz ağacı): Denize düşen zamklarının dalgalarla dövüle dövüle kehruba olduğu söylenen bir ağaç.⁵²⁸

DER. Veri bulunamadı.

Üzerlik

(Tar. yüzerlik): Ateşe atıldığı zaman çıtır çıtır ses çıkararak yanıp güzel bir koku neşreden tohum, üzerlik.⁵²⁹

DER. İlezik: Üzerlik otu. (Kurthasanlı *Kadınhanı -Kn.)⁵³⁰

DER. Üzerlik [üzellik, üzerik]: Tütsüsü nazara iyi geldiğine inanılan kokulu bir ot. (İshaklı *Bolvadin –Af: Baladır *Keçiborlu, Uluğbey *Senirkent – Isp.; *Kandıra –Kc.; *Ağın –El.; *Gürün –Sv; -Ank.; -Ky.; -Nğ.)⁵³¹

DER. Yüzellik [yüzerlik, yüzelik]: Halk inancına göre nazara karşı kullanılan bir çeşit ot. (-Ama; *Bor –Nğ; *Ermenek –Kn.)⁵³²

Van gülü

(Tar. Van gülü): Akgül.⁵³³

DER. Veri bulunamadı.

Yabani gül

(Tar. ağustos gülü): Yabani gül.⁵³⁴

(Tar. itburnu): Yabanî gül.⁵³⁵

DER. Acı (I) (acı ağaç -4): 2) Yabani gül fidanı (*Akyazı çevresi –Sk.)⁵³⁶

DER. Cazu gülü: Yaban gülü. (*Ünye –Or.)⁵³⁷

DER. Gışburnu: Yabani gül. (Peşman *Daday –Ks.)⁵³⁸

DER. Gülnasir: Yabani gül. (-Kü)⁵³⁹

⁵²⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3690.

⁵²⁸ Tarama Sözlüğü, c.5, 3840.

⁵²⁹ Tarama Sözlüğü, c.6, 4783.

⁵³⁰ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2522.

⁵³¹ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4087.

⁵³² Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4336.

⁵³³ Tarama Sözlüğü, c.6, 4143.

⁵³⁴ Tarama Sözlüğü, c.1, 59.

⁵³⁵ Tarama Sözlüğü, c.3, 2126.

⁵³⁶ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 45.

⁵³⁷ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 871.

⁵³⁸ Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 2062.

DER. İt burnu: Yabani gül ve meyvesi. (-Kü; Iğdır -Kr; *Kilis Gaz; *Beyşehir -Kn; Ergeni *Osmaniye -Ada)⁵⁴⁰

DER. İtgülü: Yabani gül. (Yassıören *Senirkent -Isp.; Darıveren, Hisar *Acıpayam -Dz.; *Vezirköprü -Sm.)⁵⁴¹

DER. Piçgül: Yabangülü. (*Vezirköprü -Sm.)⁵⁴²

Yabani soğan

(Tar. deniz soğanı): Yabanî soğan.⁵⁴³

DER Ada soğanı: *Urginea maritima*, liliaceae. (Tokca *Çivril -Dz.; Örencik *Yeşilova -Brd.; İst)⁵⁴⁴

Yabani yonca

(Tar. yabanî tırfıl): Kara yonca, dağ yoncası.⁵⁴⁵

DER. Efek [efekotu, efelekotu, etek (V)]: 1) Yabani yonca, fiğ. (Kızılköy, Çığrı *Dinar -Af.; *Eğridir ve köyleri, Kumdanlı *Yalvaç, Aliköy -Isp; Yayla, Başpınar *Tefenni, Kayadibi *Yeşilova -Brd.; Bulkaz *Çivril -Dz.; Birgi ve çevresi *Ödemiş -İz.; *Şebinkarahisar -Gr.; *Koyulhisar -Sv.; *Bor -Nğ.; *Beyşehir -Kn.; Eldirek *Fethiye -Mğ.; Büyükmakina *Saray -Tk.)

[efekotu]: (Bizeri, Kızılköy -To ve çevresi)

[efelekotu]: (Süçüllü *Yalvaç -Isp.)

[etek (V)]: (Bereketli *Tavas -Dz.)⁵⁴⁶

DER. Görengel: Çiçekli yonca, kara yonca. (-To)⁵⁴⁷

DER. Kara yonca: Yaban yoncası. (*Bayramiç -Çkl.; *Doğubeyazıt -Ağ.)⁵⁴⁸ DER. Korangal: Yaban yoncası. (Erkinis *Yusufeli. Çayağzı *Şavşat -Ar.)⁵⁴⁹ DER. Korunga: Bir çeşit yaban yoncası, tırfıl otu. (*Şiran -Gm; -Ezc. -Ağ.)⁵⁵⁰

⁵³⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 2220.

⁵⁴⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2568.

⁵⁴¹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2569.

⁵⁴² *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3453.

⁵⁴³ *Tarama Sözlüğü*, c.1, 1082.

⁵⁴⁴ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.1, 64.

⁵⁴⁵ *Tarama Sözlüğü*, c.6, 4181.

⁵⁴⁶ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 1667.

⁵⁴⁷ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2159.

⁵⁴⁸ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2656.

⁵⁴⁹ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2925.

⁵⁵⁰ *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2930.

DER. Tırfil [tırfil]: Çimenler arasında biten üç yapraklı bir çeşit ot. (İğdecik –Isp). [tırfil]: (*Milas –Mğ.)⁵⁵¹

DER. Tilfir: Yaban yoncası. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)⁵⁵²

DER. Üçgül [üçgülötu, üçkulak, üçlüce, üçyaprak]: Yabanıl yonca. (*Kuruşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; *Afşin köyleri –Mr.; Hacıilyas *Koyulhisar – Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; -Ada.; Civanyaylağı, *Mut ve köyleri –İç.)

[üçgülötu]: (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

[üçkulak]: (*Yusufeli –Ar.; -Ağ.)

[üçlüce]: (-El.)

[üçyaprak]: (Gavurdağı *Osmaniye –Ada.)⁵⁵³

Yakı otu

(Tar. kındıra): Saz nevinden bir ot hasır otu.⁵⁵⁴

(Tar. yakı otu): Kındıra ve hasır otu denilen bir saz.⁵⁵⁵

DER. döven otu: Yakı otu. (Ağızboğaz *Ereğli –Kn.)⁵⁵⁶

DER. Gındıra (II): 2) Tahılın içinde biten ve tohumu üzerine karışan bir çeşit ot. (Honaz ve köyleri –Dz.)⁵⁵⁷

DER. Göğa: Kandıra ya da ayırık otu denen bir çeşit bitki kökü. (-Ezc.)⁵⁵⁸

Yarpuz

(Tar. yarpuz): Bir cins nane.⁵⁵⁹

DER. Yarpuz (I) [yalpuz, yaprız, yapruz, yarpus, yarpuz (I) -1, yerpis]: Yaban nanesi. (Koru *Dinar –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Dombaylı –Mn.; -Ama.; Bayburt *Selim –Kr.; -Ezm.; *Afşin ve köyleri, *Elbistan –Mn.; *Antakya –Hat.; - Sv.; Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Osmaniye –Ada.; Namrun *Tarsus, Civanyaylağı *Mersin, Gezende *Gülнар, *Mut ve köyleri, *Silifke –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

[yalpuz]: (-Gr.; -Ezc.)

⁵⁵¹ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3920.

⁵⁵² *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.5, 3933.

⁵⁵³ *Tarama Sözlüğü*, c.6, 4058.

⁵⁵⁴ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.4, 2492.

⁵⁵⁵ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.6, 4219.

⁵⁵⁶ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.2, 1592.

⁵⁵⁷ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2049.

⁵⁵⁸ *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.3, 2126.

⁵⁵⁹ *Tarama Sözlüğü*, c.6, 4360.

[yaprız]: (-Krş.)

[yapruz]: (Muşçalı *Çarşamba –Sm.; *Nizip –Gaz.; -Mr.;

[yarpus]: (*Hozat –Tn.)

[yarpuz (I) -1]: (*Şebinkarahisar, –Gr ve köyleri Uluşiran *Şiran –Gm.; - Ağ.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; -Ml.; *Nizip –Gaz.; -Ur.; Izgın *Elbistan –Mr.; -Sv.; *Üçem, *Bala, Gürcü *Kızılcahamam –Ank.) [yerpis]: (- MI.)⁵⁶⁰

Yavşan otu

(Tar. acı yavşan): Veronika denen bitki, pelin.⁵⁶¹

(Tar. ıpar-ıpar yavşa- ıpar yavşanı): Yavşan denilen güzel kokulu ot.⁵⁶²

DER. Acı yavşan: Yavşan otu, veronica denilen ve kaynamış suyu ağırlara ilâç olarak kullanılan bir bitki. (Uş.; Y Bademli, *Şarki Karaağaç, *Eğridir ve köyleri, Gönen –Isp. *Bucak –Brd.; -Kü.; *Sivrihisar, Bozan –Es.; Reyhanlı –Hat.; Çukurbağ, Uğurlu, *Ermeneç, *Seydişehir, -Kn. Çukurbağ *Kaş, Güzelsu *Akseki, Karadere *Gündoğmuş –Ant.; *Silifke, *Anamur, *Mut köyleri –İç.)⁵⁶³

DER. Paryavşanı: Yavşan otu. (İkipınar Koşmat *Mihalıççık –Es. –Çr. Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat; Üçem Bala –Ank.)⁵⁶⁴

DER. Yavşağan: Yavşan otu. (-Isp: Kalfat –Çkr; *İskilip –Çr.)⁵⁶⁵

Yer incisi

(Tar. yer incisi): İnci çiçeği.⁵⁶⁶

DER. Veri bulunamadı.

Yiğlengeç

(Tar.yiğlengeç-yıylağış-yıylağaç-yıylakaç-yıylanguç-yıylankaç-yıylankış-yıylankuç): Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyva, şamama.⁵⁶⁷

DER. Veri bulunamadı.

Yoksul urganı

(Tar. yoğsul urganı): Bir çeşit sarmaşık.⁵⁶⁸

⁵⁶⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4196.

⁵⁶¹ Tarama Sözlüğü, c.1, 7.

⁵⁶² Tarama Sözlüğü, c.3, 1951.

⁵⁶³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 54.

⁵⁶⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3405.

⁵⁶⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6, 4208.

⁵⁶⁶ Tarama Sözlüğü, c.6, 4539.

⁵⁶⁷ Tarama Sözlüğü, c.6, 4595.

DER. Veri bulunamadı.

Yonca

(Tar. üçgül): Yonca, dirfil.⁵⁶⁹

DER. Bersim: Yonca. (-Ur)⁵⁷⁰

DER. Difir otu [diftil]:Yonca. (Bademağacı *Alanya –Ant.)⁵⁷¹

DER. Dirfil: Çayırdı biten üç yapraklı bir ot, yonca. (*Gelendost –Isp.
Oğuz *Acıpayam –Dr.)⁵⁷²

DER. Goncuk (III) : Yonca. (Kesme *Divriği –Sv.)⁵⁷³

DER. Gorunga: Yonca. (*Ergen -Ezc.)⁵⁷⁴

DER. Irkı (II): Yonca. (Orta –Çkr.)⁵⁷⁵

DER. Lâtır [latir, latır]: Yonca. (-Tr.)⁵⁷⁶

Zakkum ağacı

(Tar. ağü ağacı): Zakkum ağacı.⁵⁷⁷

DER. Acı ağaç: 1. Zakkum ağacı. (Tavaklı * Ezine –Çkl.)⁵⁷⁸

DER. Ağacı (I): [ağan ağacı, ağcı ağcık, ağı ağacı, ağcık, ağı çalısı, ağı
çiçeği, ağı dalı, ağlıcık, ağü ağacı]: Zakkum. (*Fethiye çevresi –Mğ.)

[ağan ağacı]: (*Kadirli –Ada.)

[ağcı]: (*Bodrum –Mğ.)

[ağcık]: (*Reyhanlı, *Kırıkhan –Hat.)

[ağcı ağacı]: (*Mut köyleri –İç.; *Bodrum –Mğ.)

[ağcık]: (*Kırıkhan, *Reyhanlı, –Hat.)

[ağı çalısı]: (*Antakya –Hat.)

[ağı çiçeği]: (*Gazipaşa -Ant.)

[ağı dalı]: (Kıratlı *Dikili, Poyracık *Kınık –İz.; Horozköy –Mn.; Zeytinli
*Edremit –Çkl.)⁵⁷⁹

⁵⁶⁸ Tarama Sözlüğü, c.6, 4644.

⁵⁶⁹ Tarama Sözlüğü, c.6, 4057.

⁵⁷⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 636.

⁵⁷¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1482.

⁵⁷² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2, 1515.

⁵⁷³ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2100.

⁵⁷⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 2106.

⁵⁷⁵ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2488.

⁵⁷⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 3068.

⁵⁷⁷ Tarama Sözlüğü, c.1, 58.

⁵⁷⁸ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 45.

⁵⁷⁹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 79.

DER. Ağıççeği: Zakkum. (Lefkoşa, Kıbrıs)⁵⁸⁰

DER. Fattak: Zakkum ağacı. (*Marmaris –Mğ.)⁵⁸¹

DER. Kanağacı [kanağaçlı]: Zakkum ağacı. (*Bodrum –Mğ.)
[kanağaçlı]: Zakkum ağacı. (–Mğ.)⁵⁸²

Zencefil

(Tar. Türk otu): Eğir, andız, zencefil.⁵⁸³

DER. Sancı çubuğu: Zencefil. (Kayadibi *Bornova -İz.)⁵⁸⁴

Zerdeçal

(Tar. sariağaç): Zerdeçal.⁵⁸⁵

DER. Sariağaç: Zerdeçal, Hintsafı. (-Kn.)⁵⁸⁶

Bitki Türlerini Belirleyen Genel Adlar

Yetiştirme Yeri veya Yer Adına Göre Verilen Adlar:

Deniz soğanı, su kerdemesi

Yetiştirildiği Zamana Göre Verilen Adlar:

Ağustos gülü.

Bitkilerin Rengine Göre Verilen Adlar:

Ak mantar, ak sarmaşık, karaasma, sarı ağaç

Benzetme Yoluyla Verilen Adlar

a) İnsanlara ve organlarına benzetme yoluyla:

Çobankalgıdan, güyeği otu, peygamber arpası, gelin parmağı.

b) Hayvan ve organlarına benzetme yoluyla:

Deve diken, deve kengeri, eşek marulu, it üzümü, it burnu, kene otu, koyun gözü, tavşan kulağı, kuş üzümü vb. gibi.

c) Eşyalara benzetme yoluyla:

Çoban değneği, çoban düdüğü.

d) Diğer varlıklara benzetme yoluyla:

Ayçiçeği, düğünçiçeği, ağu ağacı, öksürük otu, çadır çiçeği.

⁵⁸⁰ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1, 4409.

⁵⁸¹ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3, 1840.

⁵⁸² Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4, 2618.

⁵⁸³ Tarama Sözlüğü, c.5, 3875.

⁵⁸⁴ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3537.

⁵⁸⁵ Tarama Sözlüğü, c.5, 3314.

⁵⁸⁶ Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5, 3546.

Sonuç

Bu çalışmada Tarama Sözlüğü'ndeki bitki adları Derleme Sözlüğü'nde aranmış, bir bitkiyi karşılayan birden fazla ad olduğu belirlenmiştir. Ortak bitki adları ve bu bitkilerdeki ortak anlamlar tespit edilerek, birbirleri ile karşılaştırılmış bu bitkiler bir başlık altında gösterilmiştir. Böylece bir bitkinin hangi şekillerde görüldüğü tespit edilmiş, Derleme sözlüğü ile Tarama Sözlüğü'ndeki bitki adlarının benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur. Çalışmamızda bitki adlarını kavram bakımından inceleyerek ve bitkilerin adlandırma yollarını belirleyerek Türkçenin zenginliğini gösterdik. İncelediğimiz Derleme ve Tarama Sözlüklerinin her ikisinde de bir bitkinin birden çok farklı madde başlığı ile adlandırıldığını tespit ettik. Çalışmamızın sonucunda Tarama sözlüğünde toplam 155 bitki, Derleme Sözlüğünde ise Tarama Sözlüğü'nde de olan 431 bitki tespit edilmiştir. Tarama Sözlüğü'nde tespit ettiğimiz 36 bitki Derleme Sözlüğü'nde tespit edilememiştir. Bu bitkiler: Ağaç diken, ağ kunduz, ak ot, Arap mantarı, arhun ağacı, aş inciri, at karnısı, balık öldüren, balık sütlege, beğ bökrü, çadır çiçeği, çetük otu, dirlik otu, düğlek, pesliğin, fistuk, havlincan, hemil, hürle, karaasma, karapazı, kekik, koku ağacı, kurudan, lahana, öküzgözü, pelit, sorkun, sultan bökrü, sumak, suret darısı, sünter, toz ağacı, Van gülü, yer incisi, yağengeç ve yohsul urganı'dır. Tarama Sözlüğü'nde "Hindiba" bitkisi; acı marul, güneyik, kadiotu ve karakavruk gibi birden çok farklı kelime ile adlandırılmıştır. Derleme Sözlüğü'nde de "Hindiba" bitkisi acı güneyik, çatdankuş, çukur gibi farklı kelimeler ile gösterilmiştir. Tabiatın dengesini sağlayan bitkiler, şekil özelliklerinin yanında insan hayatının da vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu sebeple insanın bitkiye bakış açısı ve onları adlandırma yolları çok çeşitlilik arz etmektedir. Tarama ve Derleme Sözlüğü'nde bitkilerin adlandırılmasında çeşitli yollara başvurulduğunu tespit ettik: Bitkilerin adlandırılmasında hayvan adlarına da başvurulması. Örn: "Kuş", Kuşburnu, Kuş Ekmeği; "Eşek", Eşek diken, Eşek hıyarı. Yabancı türleri adlandırmak için ala (=yarı, yarım) yaban veya deli sıfatları da kullanılmaktadır. Ala kangal, yaban baklası, deli mantar örneklerinde olduğu gibi. Bu çalışmanın Türk kültürü içinde bitkilerle ilgili bir çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yardımcı olabileceğini düşünüyoruz.

Kaynaklar

AKSAN, D., “Anlambilim İlgili Alanlar ve Türkçe”, *A.Ü TÖMER Dil Dergisi*, sy. 16, Ankara: (1994): 118-124.

BAYTOP, T., *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.

ERDEM, S., *Derleme ve Tarama Sözlükleri'ndeki Ortak Maddelerin Karşılaştırılması* (FİİL), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2011.

KAROL, S and SULUDERE Z. and AYVALI C. *Biyoloji Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010.

Tarama Sözlüğü, c.1., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Tarama Sözlüğü, c.2., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Tarama Sözlüğü, c.3., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Tarama Sözlüğü, c.4., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Tarama Sözlüğü, c.5., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Tarama Sözlüğü, c.6., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.1., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.2., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.3., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.4., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.5., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, c.6., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.